

INDHOLD.

Indledning ved frontbladgruppen.

Referat fra FFMM d. 13. 3. 75.

Referat fra FFMM d. 19. 3. 75.

Oplæg om "bevidsthedsstudiernes" teoretiske og praktiske status.

Oplæg fra Psykologi (2 stykker).

Oplæg fra Etnografi.

Oplæg om DSF-kongressen.

Endvidere vil bladet forhåbentlig som midterside indeholde MØDEINDKALDELSE TIL KOMMENDE FFMM d. 28. 4. 75. i Matematisk Auditorium F.

Det beklages at de FFMM-kvalificerende oplæg fra historie og nordisk af forskellige årsager ikke har haft mulighed for at komme med i dette første nummer af frontbladet. De vil sandsynligvis være at finde i frontblad nr. 2.

Næste frontblad vil indeholde oplæg til næste FFMM d. 12. 5. 75. omkring Komm. S./DKP/Kontaktudvalgsproblematik-kerne.

Frontbladgruppen.

FAKTRITISK

FRONTBLAD

NR. 1. 17. 4. 75.

DE 1/75

BESTEMMELSE AF FAGKRITISK FRONTBLADS UDVIKLING OG ARBEJDSFELT.

Historie.

På initiativ fra parlamentarikerne fremlagdes et forslag fra PPAU på FFMM'erne d. 7. og 11. oct. - 1974 omkring etableringen af et internt kommunikationsorgan (jvf. FF's Oplæg og information til FFMM d. 7. og 11. oct. - 1974). Det vedtoges at nødvendigheden af oprettelsen af et sådant kommunikationsorgan, på grund af PPAU's begrænsede i kravet om en kvalificeret og kvalificerende debat på FFMM, i behovet for formidlingen af en kollektiv erfaring for fronten, i behovet om et rent informativt aspekt og behovet for diskussion af aktualiserede problemstillinger i relation til fagkritisk virksomhed, var nært forestående, og man besluttede at nedsætte en forberedende gruppe. Det blev overladt til AU at igangsætte aktiviteten, som så skulle fortsættes som en undergruppe til AU. En gruppe bestående af 3 personer fik kommissorium til at udarbejde en mere detaljeret redegørelse for et frontblads arbejdsfelt. Konstitutionen indenfor denne gruppe indebar imidlertid en længere barselstid, thi den bestod af rene novicer. Aktualiseringen af arbejdsfeltet igangtræden var nødvendig for at undgå en demobiliserende effekt, som ville have været resultatet, såfremt vedtagne aktiviteter ikke blev realiseret indenfor en overskuelig fremtid. Det havde sine vanskeligheder for AU at få dette arbejde igang. Ikke desto mindre kom det halvt op at stå, og på AU-mødet (10.3.75) meddelte gruppen, at den til næstkomende FFMM, som på det tidspunkt var mødet i slutningen af marts omkring fagkritik/fagspecificitet/fagpolitik, ville udsende det første frontblad sammen med mødeindkaldelsen. Gruppen havde forinden holdt nogle møder, hvor et forsøg på en afklaring af gruppens nuværende situation i relation til AU, MWFG, Fagtryk og til sin funktion i det hele taget blev gjort. Disse punkter skal senere søges belyst.

Funktion.

En af konsekvenserne af den erkendelse at der eksisterer en manglende politisering og frontforståelse i FF's brede basis, er altså fremkomsten af et frontblad. Der står i oplægget fra frontbladgruppen til FFMM d. 27.2.75. følgende: "Mere generelt har vi talt om bladet politisk mobiliserende og kvalificerende funktion. Som fronten ser ud nu bliver bladet opgave i første omgang at initiere debatten gennem en eller anden form for opbyggende virksomhed. Sammenhængende hermed er bladets opgave at almenføre niveauet for de politiske initiativer, forstået således, at det ikke blot forstærker de 'initiativcentre', som allerede eksisterer (og dermed udgrænser de svagere fronter/frontmedlemmer), men forsøger at aktivere flere. Iøvrigt skal bladet forsøge at formidle problematik, som ellers kun kommer explicit frem på AU-møder (centralt som decentralt), hvil-

PRAKTISKE OPLYSNINGER OM KRING FAGKRITISK FRONTBLAD.

Så vidt det er muligt, vil frontbladgruppen tilstræbe at udsendelsesinter-vallerne for frontbladet tilpasses afholdelsen af FFMM, således at der i god tid til hvert FFMM bliver udsendt indkaldelse til, referat fra og oplæg til FFMM samt de eventuelle yderligere indlæg. Dog - som det osse er pointeret i oplægget til FFMM d. 27.2.75. - vil det af ressourcemæssige og andre upraktiske årsager være umuligt for frontbladet at udkomme tiere end hver 3. uge med mindre særlige omstændigheder gør sig gældende, der er af betydning for FF.

Hvad angår det til frontbladgruppen indleverede materiales tekniske udformning, så må visse specielle ting pointeres. For det første skal stoffet indleveres på hvide, renskrævet (uden fede overstrengninger og tykkfjæl) A-4 ark uden huller. For det andet skal siderne bære nummerering på bagsiden (endelig på en sådan vis, at det ikke går igennem papiret), og være sat sammen med en almindelig papirclips.

A-4 siderne nedfotograferes til A-5 format. Man bør derfor skrive A-4 siderne på mellemste linjeafstand. For at opnå det bedste resultat. Afstanden fra øverste kant skal være 3 1/2 cm, og ved start på en side: EN TYDELIG OVERSKRIFT. Afstanden til nederste kant skal være 1 1/2 cm. Endvidere skal der være 3 cm margin i venstre side og 1 1/2 cm margin i højre.

Gruppen vil efter al sandsynlighed være at træffe på Katrinebjergvej 65, tlf. 16 88 85 mandag eftermiddag. Hvis der imidlertid ikke er respons herfra, eller at der søges kontakt med frontbladets redaktion i utide, bedes nummer 10 25 64 eller 12 02 29 anvendes. Her kan man henvende sig i spørgsmål vedrørende frontbladsaktiviteten.

Redaktionsgruppen for Fagkritisk Frontblad

ket på FFMM bl.a. giver sig udslag i at diskussionen går mellem nogle få vel-informerede/kvalificerede grupper og enkeltpersoner."

Det er imidlertid ikke det eneste der ligger i oprettelsen af en intern offentlighed. Man kan også roligt tillægge frontbladet en simpel informativ karakter, som absolut ikke er uden betydning for koordineringen af aktiviteter, erfaringskilder, skolingstilbud, møderøkketilbud, seminarer etc. Og det er her meningen at man skal gøre brug af dem som sådan - osse. Det betyder, at såfremt ifald en enkelt front har problemer desangående, og det menes, at der eksisterer muligheder for dets løsning via en bredere formidling, så er en henvendelse gennem AU eller direkte til redaktionsgruppen en eksempel på, hvordan frontbladet har mulighed for at aktualisere og måske realisere lokalfronternes ønsker. Som for-midlingskanal af sådanne problemer må frontbladet betragtes som en praktisk for-ansaltning. Skal AU fungere som bindeledet mellem de lokale fronter og front-bladet, så må visse ting pointeres, hvis man skal have det fulde udbytte af et frontblad: 1) Dermå sidde medlemmer i AU som har check på de lokale frontaktivi-teter, 2) som kan tage initiativer på en opfordring fra frontbladgruppen om et eventuelt oplæg fra lokalfront, 3) som forstår frontbladets arbejdsfelt. Og havd betyder det i øjeblikket : En opprioritering af AU ! Ikke kun fordi der pludselig er kommet et frontblad ! De forskellige undergrupper i AU og i fron-ten som sådan har igennem længere tid betragtet AU som et ukvalificeret organ, der nærmest har karakter af et ekspeditionskontor. Det er et spørgsmål om osse at kvalificere debatten indenfor AU, således at f.ex. politisk stillingtagen til de forskellige undergrupperes aktiviteter bliver mulig.

Autonomi.

Det har hidtil været sådan, at redaktionsgruppen skulle være udvidet til at om-fatte AU. Dette blev gjort på følgende grundlag : Bladgruppens manglende kend-skab til de teknisk- økonomiske problemer samt politisk forståelse og organisering af et sådant frontblad; hertil er kun at sige, at gruppen fuldt ud har o-vertaget den redaktionelle side af sagen, og at det forelægges på AU-møderne, hvad planerne for de næste numre bliver.

Redaktionsgruppen vil i første omgang forholde sig relativt passivt i forhold til den politiske perspektivering af fronten i alle den sammenhænge, men efter-hånden - hen af vejen - komme til at formå en stillingtagen til både hvad der sker indenfor fronten centralt som decentralt. Dette er - som førnævnt - grun-det i gruppens personkonstitution. Efter - forhåbentlig - at kommunikationsar-bejdet skrider igang og der opnås regelmæssige kontakter til de lokale fronter, må heraf udvikles en mere udvidet debat, som altså har til opgave at formidle den lokale udvikling i fronterne til FF's medlemmer. Denne debat skal selvfølgelig have som sin intention, at politisere og informere FF's basis og skabe

et fælles erfaringsgrundlag for frontmedlemmer. Problemer og informationer fra de enkelte fagfronter kan her (i bladet) kastes op, således at forbehold, kon-sekvenser, erfaringer etc. kan komme med i MMFG's planlægning af kommende FFMM'-er eller seminarer, såfremt de skulle have relevans hertil. Denne formidling (gennem bladet) - i det hele taget kommunikation mellem FF og lokalfronterne og lokalfronterne imellem - som egentlig skulle være vartaget af AU, må ses som et supplement til AU og som et forsøg på at skabe en bred frontopmærksom-hed omkring de centrale aktiviteter. Der er ikke tale om, at bladet på nogen måde skal unødvendiggøre koordineringen i AU af de decentrale virksomheder.

I forhold til MMFG må linien hele tiden holdes varm, hvis politiske situation-ner af relevans for FF skulle opstå, som kunne foranledige MMFG til at artan-gere FFMM. Af flere grunde må denne forbindelse være varm: Dels fordi MMFG er et mødeplanlæggende organ, dels fordi MMFG består af særligt informerede indi-vider, der har kandskab til oplægs relevans i forhold til mødeplanen, og dels er MMFG en udfarende kraft, der har status som AU, og kan udtale sig på FF's vegne i akutte sager. Det må her påpeges, at frontbladgruppens forhold til MMFG er af informativ karakter.

M.h.t. den redaktionelle side af sagen, som frontbladgruppen står inde for, ligger der et arbejde i at selectere mellem de indkomne oplæg, således at ma-teriale af størst væsentlighed for FF's politiske udvikling naturligvis vil blive prioriteret højest. Hvis f.ex. sammenhængen mellem de forskellige oplæg eller hvis argumentationen for at udsende et specielt oplæg i frontbladet ik-ke fremgår at oplægget selv, vil frontbladgruppen forsøge at aspectivere de forskellige oplægs relevans i relation til de foreløbige retningslinier, som frontblad har bestemt at følge, og som der her ganske kort er gjort rede for i denne frontbladbeskrivelse.

De indkomne oplæg til dette det første frontblad har til hensigt at udvikle og videreudvikle diskussionen omkring fagkritikkens politiske muligheder ude på fagene og i frontregi. Det overordnede mål for dens gryende debat er oparbej-delsen og etableringen af en universitetspolitik og uddannelsespolitik. Føl-gende retningslinier kan gives for at lede fagene ind på de relevante problem-områder (hvor disse ikke allerede er erkendte) : At man må tage fat i 1) fage-nes status i kapitalens/det borgerlige samfunds reproduktionsproces, og 2) en politisk bestemmelse af det fagkritiske arbejde, samt 3) frontarbejdet - det fagkritiske arbejde med henblik på senere erhvervspraksis. Dette er væsentli-ge problemfelter for oparbejdelsen af en fagpolitik. Oplæggene skal ikke kon-kludere op, men igangsætte og kvalificere debatten med henblik på den kommende oparbejdelse og forsøg på politisk-strategisk afklaring til efteråret - og for at tage munden fuld : Forsøge på oparbejdelse af en socialistisk politik for de videregående uddannelser. Oplæggene er beregnet læst til det kommende FFMM,

som bliver holdt d. 28.4.75.

Der er endvidere indkaldt et oplæg fra nogle af de frontfolk, der var med til DSP-kongressen i weekenden 5-6.4.75. Det er muligt at oplægget ikke når at komme ind, såfremt vil det være med i næstkommende frontblad.

Angående det kommende FFM omkring fagkritikkens politiske muligheder, må det tilføjes at de indlæg der var at finde i det orange hæfte fra fagkritiks front der drejede sig om fagkritik og fagbevægelse samt om realanalyseproblematikken, at disse indlæg stadig har en god portion stof i sig, der kan være med til at muliggøre at en kvalificeret debat kan igangsættes - hvis de bliver læst!

Som øvrige frontaktiviteter (vise af dem) finansieres frontbladet indtil videre over FF's medlemskontingent, så de fronter der endnu ikke hverken har betalt for efterårssem.74 eller forårssem.75 eller begge dele, bedes skyndsomst få det gjort!

Vi skal idvrigt meddele, at visse lokale fronter har taget AU's indtrængende opfordringer om indbetaling op på en så alvorlig måde, at det har medført, at de ikke-betalende indenfor disse lokalfronter har måttet se sig forbigået hvad angår materialændsendelse til frontmeder.

Det vil ikke være usandsynligt, at der som resultat af hidtidige diskussioner i AU vil blive fremsat forslag om kontingentforhøjelse. Det nugældende beløb på 15,- kroner dækker end ikke den øjeblikkelige materialændsendelse.

Fagkritisk frontblad.

Referat fra medlemsmøde i Fagkritisk Front, d. 14.3.75.

Dagsordens forslag:

- 1) Valg af dirigent 2 / valg af referenter
- 2) Rentfærdige bemærkninger til de udsendte referater
- 3) Videre diskussion af kvantens udværelses- og styringsproblematik og økonomiske engagement.

Af 1: Erik Nygaard (nyvalg) - dirigent
Christian Hjart og Gitte Møgelgaard - referenter.

Af 2: ingen bemærkninger.

Af 3: Inger Rasmussen [redacted] indledte med et mundligt oplæg, hvori hun orienterede om de aktuelle udspil fra [redacted] statsmagts side set i sammenhæng med den statslige planlægning iøvrigt.

Det drejer sig aktuelt om undervisningsministeriets skrivelse af 11. marts 1975 til rektorkollegiet vedrørende ansættelse af deltidsskiftede undervisningsassistenter. I skrivelser (som foreløbigt er sendt til udtalelse ved rektorkollegiet) foreslås, at stillinger som deltidsbeskæftigede undervisningsassistenter fremover skal besættes med personer, der har bestået afsluttende universitetsexamen eller har afgangeksamen fra en anden højere uddannelsesinstitution (eller "... hvor formaliseret uddannelse ikke findes, på anden måde kan dokumentere særlige faglige kvalifikationer.", jvf bekendtgørelsen)

Der er altså tale om, at kun cand. mag'er (eventuelt cand. phil'er, det er på nuværende tidspunkt ikke helt klart) kan undervise - endvidere foreslås det, at ansættelse i undervisningsassistents stillinger sker under ingen omstændigheder må eksaminer.

Gennemførelsen af dette forslag må ses i sammenhæng med de aktuelle overvejelser ved RUC, men disse i sammenhæng med H-plans forsløgene, som en [redacted] første konkretisering af H-plans forsløgene, til gennemførelse af de pågældende forslag i realiteten går ud på, om universitetets styringsorganer, dvs. i realiteten anvender udenomsparlamentariske metoder.

(Dette er tydeligt i tilfældet med RUC: nedsettelsen af de faglige udvalgte forslag uanset RUC's egne kommentarer og er vellet at sætte RUC under administration. A.M.A. assistentsagen angår referatet fra fra universitetets side ved, at det er sket en svækning af det faglige niveau - uden at man i den forbindelse har kontaktet universitetet, dvs. man har end ikke måttet sig ved at dokumentere sine påstande)

Gennemførelsen af disse ting forudsiger ved udenomsparlamentariske metoder - det betyder, at det for os heller ikke vil være tilstrækkeligt at benytte parlamentarisk engagement for at forhindre forsløgenes gennemførelse - andre aktionsformer kræver indlævering af en politisk aktionsplan for Fagkritisk Front.

På det tidspunkt, at det intentionen at få afklaret fagkritisk frontens holdning til, og vurdering af, de aktuelle udspil. I den forbindelse må det være klart, at en deltagelse i de aktiviteter som foregår - som allerede er sat i gang - i sig selv vil bidrage til en styrkning.

6

Finn Grønbeek gav derefter et rids over de aktiviteter, som på det pågældende tidspunkt var i gang dels på lænsplan, dels i forbindelse med universitetets styrende organer.

På RUC har der været undervisningsstop samt diverse aktiviteter (studentermødet o. lign.) siden bekendtgørelsen kom. Undervisningsstoppet har betydning og relevans med at aktivisere de studerende (idet de således ikke dagligt kommer på centret). Man ser det som en mulig fare, at der blir tale om en isoleret kamp, og er i tvivl om hvordan problemet skal tackles.

Den 14.3. var de faglige udvalg endnu ikke sammensat.

Det er Studenterrådets forslag, at alle fag ska forsøge at presse studienævnsudtalelser igennem, hvori man protesterer mod bekendtgørelsen. Konsistorium har ekstraordinært møde d. 21.3., hvor sagen ska drøftes.

Man gik derefter over til orientering fra de enkelte fag om deres afholdte, henholdsvis planlagte aktiviteter:

Følgende fag havde på det pågældende tidspunkt afholdt eller planlagt at afholde debatter, studentermøder eller lignende aktiviteter

historie, nordisk, psykologi, etnografi, statskundskab, medicin, jura, østasiatisk, filosofi og teologi.

Mat-fys har indtil videre ingen aktiviteter planlagt - men har ingen assistenter og mener at kunne gå ind under hjælperørordningen. Peer Riis oplyste i den forbindelse, at der ka ventes en kraftig nedskæring på lærer og undervisningsassistentkontoen i næste finansår - der blir altså ingen "hjælperør-smuthuller".

Tysk havde endnu ikke planlagt nogen aktioner.

Fra slavisk, engelsk og litteraturhistorie forelå der ingen oplysninger. (udover konstateringen af, at engelsk blir ramt)

Man sku derefter ifølge det udsendte dagsordensforslag, gå i gruppearbejde.

Finn Grønbeek tematiserede som indledning et 7. punkt (jævnfør de udsendte papirer) til gruppediskussionen: "Hvorledes bryde den tæntentiel isolerede kamp - d.v.s., skabe en kritisk offentlighed?"

Der fulgte nu en kort procedurediskussion. Konklusionen blev en vedtagelse om ikke at gå i grupper, men fortsætte plenum diskussionen - ud fra den betragtning, at informationsniveauet generelt var for lavt endnu, og at et plenum bedst kunne råde bod herpå.

Følgende diskussionstemaer kom til at danne udgangspunkt for plenumdiskussionen:

- 1) Indgrebene overfor RUC
- 2) d.v.s. vurdering af indgrebenes karakter og deres sammenhæng med f. eks. H-planens Gennemførelse -
- 3) Fagkritisk Fronts politik og taktik i forhold til:
- a) mobiliseringsaktivitet på fagene
- b) undervisningsassistenterne
- c) AC og DN

Referatet er i det følgende ikke en eksakt gengivelse af diskussionens forløb; men et forsøg på at fastholde konkluderende og sammenfattende betragtninger hvorefter der var generel enighed (Dels som de blev fremsat af ordstyreren, dels af plenum deltagere)

17

I tilknytning til den første tematisering blev følgende synspunkter fremført:

1) Det konkrete udspil må ses som en længere sigtet strategisk forbindelse med H-planens Gennemførelse, det er en straming overfor "marginalerne", dvs overfor mulighederne for kritisk forskning. Det overordnede formål er at tilpasse studierne til erhvervslivets krav. Udspillet er første konkretisering af H-planens Gennemførelse; men det er primært rettet mod de kritiske aktiviteter - og man slår således to fluer med et smæk. Mobiliseringsmulighederne i forhold til de studerende må ligge i at gøre dem klart, at de berøves den bedste (d.v.s. den problematiserende) undervisning, man må fastholde, at det indgreb, som er kommet har både et politisk (i relation til knægtelsen af den marxistiske forskning og undervisning) og et økonomisk (i forbindelse med de generelle spareanstrengelser samt i relation til akademikerarbejdslosheden) aspekt.

2) Heroverfor blev det fremført, at H-planens egentlige intention har sit udgangspunkt i ønsket om en ressourcestyring, planlægning etc. i relation til det kapitalistiske systems almene økonomiske situation - og at H-planens gennemførelsen derved får konsekvenser for fagkritikken, men at dens primære funktion ikke er at kule marginalområderne altså ikke spærre af rettet mod det fagkritiske arbejde, selv om RUC i den forbindelse er løftestang for strategiens gennemførelse. Der er ikke tale om et angreb udelukkende på marxisterne - det er den første omgang; men det næste vil blive angreb på visse (f. eks. af humaniora fagene) fag, som er relateret i forhold til erhvervslivet.

Ordstyreren konkluderede, at der indtil videre var uenighed i vurderingen af, om det er et bevidst forsøg fra statens side på at knægte marxisterne - eller ikke!

I tilknytning til andet diskussionstema nåede man til generel enighed om følgende opfattelser:

Den konkrete situation må ses som udgangspunkt for en mobilisering til Fagkritisk Front, som det forum, hvor den politiske tematisering finder sted, og hvor de politiske aktiviteter foregår. Aktionerne skal altså ikke "kun" danne udgangspunkt for en bred "politisk mobilisering" - problemet er at få igangsat en mobilisering på et fagligt grundlag.

Målet for aktiviteterne er således dels at få bekendtgørelsen fjernet, dels en politisk bevælgelse. (Ordstyreren konklusion)

Det blev endvidere fremført, at mobiliseringen skal være af en art, der samtidig kan være en politisk læreproces. Frontmedlemmer skal i den forbindelse deltage i og presse på, for at få igangsat brede politiske aktiviteter.

Koordineringen af aktiviteterne må i det omfang det er muligt, foregå via arbejdsudvalget.

Det blev fra flere sider problematiseret, at man satte sin lid til alliancer med AC og DM, men må i videst muligt omfang forsøge at lægge pres på begge organisationer; men aktionen skal ikke bysøge på alliancerimen på Fagkrisisk Front og assistenterne.

Peer E. Sørensen oplyste, at DM's bestyrelse vil forholde sig passivt og at AC indtil videre er uafklarede med hensyn til en stillingtagen.

Det blev endeligt konkluderet, at de konkrete aktionsformer er problematiske at diskutere, så længe der endnu er så mange uafklarede punkter, f. eks.: hvor omfangsrig og effektiv en eksamensboycot vil kunne blive, hvad indholdet i den nye finanslov vil blive, hvordan AC og DM stiller sig etc.

Man enedes på denne baggrund om at afholde et medlemsmøde midt i den kommende uge - man skulle så forhåbentligt i mellemtiden ha kunnet indhente flere oplysninger, så man på dette møde vil være i stand til at ta mere konkret stilling til problemerne.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Medlemsmødet vedtog, som resultat af de ovennævnte betragtninger, XXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

at opfordre frontfolk til at være aktive med hensyn til deltagelse i de kommende aktioner på fagene.

Endelig vedtog man at oprette en aktionskomite for Fagkritisk Front. I komiteen sku så vidt muligt være repræsentanter for alle XXXXXXX

fagfronter - den endelig sammensætning af gruppen sku foretas via arbejdsudvalget.

Referat af frontmøde d. 19-3-75.
Forslaget til dagsordnen så således ud:
I: Indledende oplysninger
a) FF aktionskomitee
b) generelt om igangværende aktiviteter
c) Instruktører
d) Studiemavn
e) DM/AC

II Koordineringsproblemer
a) selvorganisering kontra faglige råd
b) tværfag

III aktionen torsdag

IV mobilisering/politisering
a) videreføring- konkrete former
b) næste sag- studiemavnene

Dagsordnen blev vedtaget i denne form

Dirigenter: Finn Grønbæk, Birgit og Per-Bjørn

Referenter: Bo og Mette

ad I: Grønbæk gav et kort oplæg på pkt. I og påpegede følgende: at frontfolk må deltage i aktiviteterne for at kvalificere og videreføre disse. Om aktionskomiteen: den havde møde mandag d. 17, hvor man diskuterede kommissorium og informationer plus aktionen torsdag, hvilket medførte en principbeslutning om at aktionen skulle styres af fagene og ikke af front og/eller råd. Der blev indkaldt til medlemsmødeforberedelse onsdag d. 19 kl. 18.

Under Ib Gennemgik Grønbæk aktiviteterne på de enkelte fag, som alt i alt viste en kraftig selvmobilisering.
Under IC, som gjaldt et rygte, som ville vide ar også instruktorerne ville blive ramt af indgrebet overfor undervisningsassistenterne, oplystes det at det drejede sig om et papir fra DSF, om at der kunne dispenseres fra reglen på særlig veldisciplinerede fag.
Id omhandlede forslaget fra de borgerlige partier om at indskrænke studiemavnernes kompetence og lægge den i fakultetsrådet i sagens ang. ansættelse af studenterundervisere og fastsættelse af det faglige indhold. Dette implicerer selvfølgelig en ændring af styrelsesloven. Ligeledes foreslås der indført forholdstalsvalg til studenterorganisationerne, hvilket medfører at studenterrådet skal dele bevillingerne med t.ex. fællesorganisationen. Dette giver specielle problemer på flere fag.

Ebbe: til det organisatoriske: mange af aktionskomiteerne er nedsat af de faglige råd.
Asger Jepsen: om selvorganiseringen: der er problemer på historie, fordi man kører forskellige løb på årgangene, og løber ind i spørgsmålet om det politiske grundlag. Man forholder sig taktisk til forslaget og skipper en reel H-plans debat. Der bliver således svært for råd og front at inter文vere, man må gå med ind i arbejdet i de selvorganiserede grupper. Efter påske ender man enten i demobilisering eller politiske konfrontationer. Mulighed for at kanalisere reaktionsgrupperne ind i den udvidede uddannelsesgruppe og evt. lave en bredt sammensat aktionskomitee for hele universitetet. Skal man i morgen holde sig til det brede politiske platform?
Peer Riis: dette er en problematisering af aktionen. Mobiliseringen skulle gerne holde de næste 2-3 år, derfor er det vigtigt at få alle med i den udvidede uddannelsesgruppe. 1) på gr af det faglige indhold, 2) på grund af det politiske perspektiv. Det er vigtigt at køre 1.

og 2. del sammen. Råd og Front må politisere mobiliseringen, men ikke med det samme, da ikke alle har været igennem samme lære proces. Det har været en historisk nødvendighed at gøre som man har gjort. Grønbæk: de fag med fagkritisk tradition har rykket først ud, da det mest umiddelbart har haft politisk betydning her. Per-Bjørner der tiden xx til at front og råd må stramme tøjlerne? Per Riis: Fronten har ikke diskuteret, hvordan man kan præge en mobilisering politisk. Rådet har prøvet ved at ændre fra sikringspolitik til mobilpolitik. Det er nu frontens opgave at bestemme hvad der er de kritiske studier.

Jan. Knus: Nordisk fronts A-U har diskuteret:

- 1) Fagkritisk debat: forholdet mll undervisning og forskning, forholdet til institutionerne (ex. folkeskolen, gymnasierne), genstandsområder. Dette skulle være en intern debat på nordiske, dog med åbne møder.
- 2) Fagpolitisk debat: indhold, erhvervsforhold.
- 3) Socialistisk debat: inddragelse af problemer udenfor uni. (ex. arbejdsmarkedet).

Dette er ikke gennem diskuteret.

Asger J.: Diskuter universitetspolitisk og isolering og forholdet til arbejdsløshedspørelserne i uddannelsessektoren. I april vil man køre en arbejdsledelsesbus ud på gymnasierne, hvor man vil agitere for en time-reduktion. Man vil skaffe sig alliancepartnere som kan give andet end tom solidaritet.

Ole Marquard: Hvis man kommer ud for ultrademokratiske tendenser må man starte diskussionen om kritisk studium. Mobiliseringen må tage idgangspunkt i fagkritikken.

Man må få grupperne til at definere punkter om fagkritiske studier. Kan man foretage en straming indenfor de organisatoriske rammer? Fronten er ikke afklaret på dette. Principielt må det diskuteres centralt.

Herrefret kom Per E: med et oplæg, som foreligger i skriftlig form, og derfor ikke bliver refereret her.

Diskussionen der fulgte Per E. oplæg fra fronten på nordisk tog udgangspunkt i hvorledes fronten skulle forholde sig til A) socialisme og udv. af studentermassen B) socialistisk uddannelsespolitik. Heri blev foreslået Per B. Grove at vå skulæ overgå til den indholdsmæssige problematik sammenholdt med den aktuelle kampsituation for en bredere debat.

Carsten til dette: Det organisatoriske og det indholdsmæssige må diskuteres i sammenhæng. Fleming: Peger på nødvendigheden af en indholdsbestemmelse for at den nuværende mobilisering kan holde.

Herudfra bliver nødvendigheden af en fortsat beståen og aktivitet af aktionskomiteerne ålment erkendt, og Leo (nordisk) foreslår at frontfolk stadig sendes til de fag, hvor fagkritikken står svagt.

Jan Knus opstillede 4 punkter, som kræver videre aktivitet: 1) H-plansproblematikken, som kræver en fortsat organisering 2) Arbejdsmarkedsproblematikken, hvor behandlingen bør koordineres centralt fra fronten 3) Det faglige INDHOLD i debatten, som bør sikres ved gennem frontfolksaktivitet, 4) De tre foregående punkters behandling bør sikres ved at centralfrontens aktionskomitee udarbejder nogle arbejdsplaner.

ad IIB: Per B Grove: Diskussionen ledes hen på forsvaret for tværfag, hvor vi må finde konkrete former.

Per E: Fronten bør sørge for masseilmelding til tværfag, immen hvorledes går undervisningsassistenterne organisatorisk ind i arbejdet? Carsten: Hertil skal frontens sommerskoling ses som en mulig opvarmning til tværfag.

Per Riis: Til det indholdsmæssige forsvar for tværfag: Diskussionen bør tages på de enkelte fag, hvilket vil kvalificere de faglige debatter når man diskuterer relevante tværfag. Herved kan tværfagsfundamentet samtidig konstateres.

Jan Knus: Ja, men hvis bekendtgørelsen ikke tages af bordet ryger tværfag.

Carsteb: Her skal man se sommerskoling som en mulighed for udvidelse af i efterårssemesteret eventuelt som alternativt universitet, hvor fagkritisk undervisning sikres.

Ole Marquard: Fronten bør under alle omstændigheder forberede sig på H-plans gennemførelse, også selvom dette forslag tages af bordet. Fronten må sikre at fagkritikken fastholdes.

Per E: Her bør vigtigheden af selve organisationen påpeges. Jørgen Star: Tværfag bør kontakte organisationen uden for universitetet (eks. husmandsforeninger)

Per Riis: I tilfælde af assistentstrejke bør vi forberede os på alternativ undervisning.

Per Bjørn: Vi kan konkludere at fronten opfordrer folk til at melde sig til tværfag.

ad III

Carsten oplæser parolerne og Planen for aktionen. Formen og planen kører over ekstrem parlamentarisme og form og plan er accepteret af rektor.

Problemer vedrørende aktionen:

- 1) Det brede Grundlags videreførelse.
 - 2) Former for den universitære koordinering.
 - 3) Agitation og probaganda.
 - 4) Offentlighedsproblemet.
- a) referat af nordisks plenum i Land & Folk. Konsekvenser: Samarbejdet med bladet afryddes indtil undskyldning bringes.
- b) Fjernsyn på aktionen.

ad I og 2:
Til disse punkter havde nordisk udarbejdet en skitse til videreførelse af aktionen:

Centralt:

- A) Bredt grundlag, Gennem fastholdelse af minimumsgrundlag Politisk kvalificering:

Åbning for udspaltning til succivitet over for de diff. der findes mellem universitetsområder

B) Former: Valg af permanent aktionskomitee med kontrol fra fronten (problem: er det muligt for fronten at kontrollere uden at demobilisere?)

b) Fronten

c) Rådene

Decentralt:

- A) Politisk kvalificering ved arbejde med udgangspunkt i bredt grundlag.
2: Frontarbejde/frontaktivitet (udad)

B) Former: 1) Fastholdelse af aktionskomiteer, 2) Fronter, 3) Faglige råd.

3: Problem: Rådet overtager agitprop i samarbejde med frontens administration.

ad 3:

ad 4:

ad 4:

Man diskutere problematikken omkring Komms deltagelse i det videre arbejde og Land & Folk's holdning overfor forsøg på at få taget artiklen af bordet. Mht fjernsynet mente Carsten og fleks at det burde på, og der var generel tilslutning til dette.

Pkt IV:

Mobilisering/Politisering.

Per Bjørn: Forslaget til indgreb mod studieårvæne kommer i folketinget tirsdag.
Michael (med.) = Aktiviteten på medicen udgår fra de faglige RÅD, så de organisatoriske problemer er andre end humanioras.
Carsten: Mat. Fys kører aktionskomiteer for solidaritet med andre institutter og undersøger det faglige indhold her, for at se hvad de kan forsvare.

Ole Møgaard: Angående studiemønstrene: Hvis Bjerregårds forsøg skal have effekt, må studiemønstrene slægtes på grund af stillingsbeskrivelserne. Angående effektivisering: Man må køre de reaktionære fag i det feudale slum). Det giver dog uoverskuelige administrative problemer, også i forbindelse med styrelsesloven som i følge socialdemokratiet "skal have lov til at fungere et par år". Men det kommer og kan bruges i politiseringen af studenterne. Hvis studiemønstrene slægtes gennemføres får man både de reaktionære lærere og studenterne på rækken.

Fleming: Loven skulle være fremsat inden 15. marts, hvis den skal træde i kraft i dette semester.

Mødet sluttede kl 22.30

OM "BEVIDSTHEDSSSTUDIERNES"

TEORETISKE OG PRAKTISKE STATUS.

Indledning

- Til en klassificering af de bevidsthedsstuderende fag s.
 - Opstilling i store træk s.
 - Bemærkninger til denne opstilling s.
 - Om kapitalformidlet bevidstheds(RE)produktion s.
 - Om statsligt formidlet bevidstheds(RE)produktion s.
 - Om konsumtionsfare-formidlet bevidstheds(RE)produktion s.
- Forsøg på politisk-strategisk spektivisering s.

C. C. Møller
Århus, den 14/4-1975

Indledning.

Anledningen til dette oplæg er først og fremmest et aktuelt politisk forhold. Der er i Fronten sket en problematisering overfor den politiske relevans af studierne af den bevægelsesmæssige (og æstetiske) produktion, distribution og konsumtion. I forlængelse heraf er det blevet hævdet, at disse studier ikke skulle besidde nogen potentielle direkte i forhold til arbejderklassens politiske og økonomiske kæmpe.

Problematikeringen er blevet fremført af folk netop fra de bevidsthedsstuderende fags områder.

Det ligger i denne problemformulering (for oplægget her), at jeg kommer til at skrive for en relativt begrænset fagligt-tisk sammenhæng: det er først i 2. omgang, at oplæggets problemformulering "renner" fag som medicin, økonomi, matematik/fysik, naturvidenskab/teknologi, og dele af jura, politikologi, sociologi. På den anden side: en betragtning af disse fag som studier af rene og skære materielle fænomener og forhold er en ensidig betragtning. Specialt når det går på fagene i deres bonnet-borgerlige udformning som selvtilstrækkelige erkendelsesformer. Men den problemstilling vil jeg altså ikke forsøge at kvalificere i oplægget her.

Det synspunkt som jeg vil forsøge at underbygge er, at en fagkritik overfor Kapitalens/de(t) borgerlige samfundsbevægelsesmæssige (og æstetiske) former og indhold er nødvendig ikke blot for et socialistisk arbejde indenfor uddannelsessektoren og (masse)kommunikationsmidlerne, men også for ethvert andet arbejde, som vil kalde sig socialistisk og revolutionært.

Det betyder selvfølgelig ikke, at jeg vil forsøge at begrunde en påstand om, at de aktuelle bevidstheds- (og æstetik-) studier skulle være socialistiske endelige revolutionære

Derimod vil jeg sidst i oplægget forsøge at konkretisere, hvilke muligheder de bevidstheds- (og æstetik-)studerende fag besidder overfor følgende momenter:

- elementære teoretiske skolefunktionsformer, der vil kunne forberede til forskelligartet politisk arbejde
- udvidelse af de kritiske arbejder på de bevidstheds- (og æstetik-)studerende fag, herunder også fagpolitisk og studierpolitisk
- kritik af den samfundsmæssige bevidstheds- (og æstetik-)pro-

- duktion under kapitalismen
- kritiske strategier overfor hele uddannelsessektoren
- bevidstgørelses- og propagandastrategier i forbindelse med socialistisk politisk arbejde i almindelighed
- bidrag til en revolutionær strategi
- (taktiske) bidrag til arbejderklassens konkrete kæmpe.

Oplægget er opdelt i 2 hovedafsnit, hvoraf det første forsøger at opstille en klassificering af de bevidstheds- (og æstetik-)studerende fags genstandsområder, samtidig med at det antyder nogle kategoriale sammenhænge. En sådan klassificering vil være behøftet med meget afgørende teoretiske/metodiske mangler: abstraktionerne er analytiske og ikke kategorialt udledte; omfanglogiske bestemmelser mellem kritikken af den politiske økonomi og de nævnte abstraktioner vil være uholdbare; de samfundsmæssige funktionsbestemmelser, som er operative, er ikke teoretisk reflekterede; osv. På den anden side er det nødvendigt at vove halsen, for at der ikke skal blive tale om den rene abstrakte snak om "bevidsthedsfagene" eller måske "bevidsthedsociologien". Løvrigt er en del af de abstraktioner jeg opererer med gangbar fagkritisk mænt, - som man senere vil se.

Det andet hovedafsnit skal forsøge at formulere nogle politisk-strategiske perspektiver for arbejdet ud fra de bevidstheds- (og æstetik-)studerende fag. I den forbindelse skal forhold som forskningsstrategi, didaktik, samfundsmæssig formidling og politiske funktionsdueligheder (af kritikken af bevidstheds- (og æstetik-)produktionen indkredses en smule.

Det bør til slut i denne indledning understreges, at oplægget her er et oplæg til diskussion i Fronten og at det på ingen måde kan betragtes ud fra sig selv. Det skal m.a.o. bruges! - hvorfor hullerne i oplægget heller ikke er forsøgt plomberet. Det kan de tidsnok blive, når Frontens kritikartilleri bliver rullet i stilling

Til en klassificering af de bevidsthedsstuderende fag.

Bevidsthedsstuderende foregår aktuelt i en mængde enkelt- og tværfaglige sammenhænge. F. eks. foregår der også bevidst-

hedsstudier under tværfag som "Kapitalisme" og "Senkapitalismeteori". Frontens forsøg på - med basis i tilegnelsen af kritikken af den politiske økonomi - at fastholde radikalliberaliteten i den marx'ske teori træder bl. a. netop frem i de skolelige-, forsknings- og fremstillingsaktiviteter, som forbindes (teoretiske og empiriske) økonomiske studier med ansættelse til en kritisk fremstilling af de almene og de historiske forhold indenfor Kapitalens/de(t) borgerlige samfunds bevidsthedsproduktion.

Afvisningen af en "økonomistisk" marxisme får umiddelbar betydning for de bevidsthedsstuderende fags status som relevante indenfor en fagkritisk udvikling. Og en afvisning af "økonomismen" i teorien må vel også få konsekvenser for de politiske praksiskonceptioner der skal arbejdes frem imod. I således får afvisningen af en "bevidsthedsfikseret" marxisme betydning. Ikke kun som nedbrydning af apologetiske humaniorafag, traditionel borgerlig dannelses-konception og diverse bevidstheds"revolutionære" politiske konceptioner. Videreudviklingen af den marx'ske teori og i det hele taget en marx'sk videnskabelighed, som bliver "realanalytisk" genstandssensitiv, kræver at de bevidsthedsstuderende fag sætter tilgængelse af kritikken af den politiske økonomi, de omfangslogiske problemstillinger og de tværfaglige udviklingsmuligheder allerførst på dagsordenen. Derigennem vil også kravet om en fremstilling af samfundstotaliteten som dialektisk formidlet materiel OG bevidsthedsmessig reproduktionsproces kunne indløses; i første omgang metodisk (og analytisk), på længere sigt også realiter.

Da således det forskningsstrategiske mål må være en sammenfattende teori for den materiel/bevidsthedsmessige produktion og reproduktion under Kapitalen/de(t) borgerlige samfund, så repræsenterer en klassificering af de forskellige bevidsthedsstuderende fag (- og tværfag -) for så vidt en hypostasering af den eksisterende enkeltfaglige opspaltning. Der er imidlertid tale om et faktisk foreliggende udgangspunkt og en klassificering, som bygger herpå kan under alle omstændigheder tjene forskellige praktiske formål:

- et praktik-institutionelt: at få udpeget hvor bevidstheds- (og æstetik-) studierne aktuelt foregår og fremtidig kan/ skal foregå;
- et forskningspraktisk: da det ikke er muligt at "deducere" Bevidsthedsteorien ud af den almene økonomikritik må vi

17

nødvendigtvis bygge på - dvs. også: udbygge - de studier som er eller bliver gennemført af konkrete (empiriske) bevidsthedsmessige (og æstetiske) genstandsfelter;

- et organisatorisk: lokaliseren af de eksisterende bevidstheds- (og æstetik-) studier kan danne grundlag for en bevidst planlægning og prioritering indenfor Fronten af, hvorledes studierne af Kapitalens/de(t) borgerlige samfunds bevidsthedsmessige (og æstetiske) produktion, distribution og konsumtion skal udvikles;
- et didaktisk: uden en lokalisering og differentiering af bevidsthedsstudierne vil det ikke være muligt at udkaste didaktiske muligheder, hverken internt-universitært eller i andre sammenhænge;
- et politisk-strategisk: det vil på længere sigt være uholdbart blot i almindelighed at bestemme ud fra hvilke politiske formål og formidlingsmuligheder bevidsthedsstudierne skal reflekteres.

Herefter nogle forsøg til en klassificering, som selvsagt er præget af og i et vist omfang udtrykker de eksisterende fag-kritiske aktiviteter og disses udviklingsniveau. I klassificeringen indgår - i ganske kort form - "økonomisk-kritisk funderet "almen bevidsthedsteori" og "bevidsthedsstudier af politiske og juridiske genstandsområder". De suspenderes imidlertid umiddelbart, idet jeg vil antage, at ingen anfægter relevansen af sådanne aktiviteter, der tydeligt kan have konsekvenser direkte i forhold til konkrete klassekampsforhold.

Hvad der altså står til betragtning er de traditionelt "humanistiske" områder + lidt mere. For at undgå enhver tvivl vil jeg opregne, i hvilke sammenhænge bevidsthedsstudierne aktuelt udfoldes:

Nordisk, Sammenlignende litteratur, Fremmedsprogfagene (Engelsk, Fransk, Italiensk, Slavisk, Spansk, Tysk), Æstetikfagene (Dramaturgi, Kunsthistorie, Musik, igen Sm. Lit.hist.), Idehistorie, Filosofi, Psykologi, (Teologi/Religionshistorie). Delvist indenfor: Statskundskab, Jura og især Historie. (+ De eksakte videnskabers historie, tror jeg det hedder.) Tværfagligt indenfor: Offentlighedsformerne, Væsenstetik, (Kvindetværfagene - G 2,) Uddannelsesøkonomi og fagdidaktik, Massekommunikation, Produktionsproces og bevidsthedsdannelse; Den borgerlige æstetiks historie, Folkeskolen, Proletarisk kultur, Socialisation & massekommunikation.

18

Økonomikritisk funderet "almen bevidsthedsteori". Foregår i tilknytning til de fleste knitpølskninger og kapitallesninger. Operarbejder først og fremmest de almene betingelser for bevidsthedsproduktion under kapitalisme. Forfalder i visse tilfælde til "aflednings"skolestik. Inddrages selvstændigt i forbindelse med skoling, forskning og fremstilling af specificerede bevidsthedsessige (og æstetiske) genstandsområder.

Bevidsthedsstudier af politiske og juridiske genstandsområder. Dels teoretisk-almene, dels historisk konkretiserende. Foregår mange steder i tilknytning til f. eks. Fagfront-skolinger og politik og jura MÅ i det hele taget indruges, hvis ikke de(t) bergerlige samfunds reproduktionsprocesser tendentielt skal betragtes som rene og skære kapital "gennemsag". Og en "materielistisk" betragtning af politik/jura/stat som overser de bevidsthedsessige momenter indlæser ikke de krav man må stille til en marxsk teoridannelse, - ligesom den politiske tendens ville blive "økonomistisk".

Problematikker omkring politik/jura/stat kommer ind overalt, hvor fagkritikerne forsøger at analysere Kapitalen som historisk forhold: Senkapitalismeteori, Arbejderbevægelsens historie, Massekommunikation, Uddannelsesøkonomi, osv. Og for Frontler problemerne omkring politik/jura/stat sig også i forbindelse med forsøgene på at formulere en socialistisk politik indenfor og overfor uddannelsessektoren.

Herefter kan jeg gå over til at beskæftige mig med "de egentlige bevidsthedsstuderende fag".

Opstilling i store træk.

Der skal forudsikkes en bemærkning: de efterfølgende kategoriseringer går ikke væsentligt ud over, hvad der allerede er operarbejdet, i hvert fald som ansatser. Det betyder selvstændigt ikke at jeg betragter det nedenstående som kategoriale udledninger.

Bevidsthedsproduktionen i de(t) bergerlige samfund sker formidlet over

- kapitalproduktion og -cirkulation (jvf. de hertil svarende "sfærer"),

- 19
- statslig produktion og distribution (jvf. de hertil svarende "sfærer"),
 - "privat" konsumtion, individuel eller kollektiv (jvf. den hertil svarende "sfære"),
 - enkel vareproduktion, formidlet over kapitalens cirkulationssfære.

Bevidsthedskonstituering, -produktion og -reproduktion indenfor disse sfærer er forbundet og sammenflettet. Der sker bevidsthedsproduktion i direkte tilknytning til produktionsprocesserne, men disse resulterer også i produkter, som medvirker til bevidsthedsproduktionen indenfor konsumtionsfæren. Massekommunikation er et anliggende for både statslig og kapitalistisk produktion/distribution; f. eks. er Danmarks Radio og Grammofoonpladeproduktionen filtret sammen. Og massekommunikationen spiller en væsentlig rolle også for de socialiseringsprocesser i konsumtionsfæren, som ikke er direkte massekommunikationsformidlede.

De nævnte sfærer sætter bestemte (økonomisk/socialt) FORMbestemte formidlings- eller udvekslingsprocesser. Disse processer - som sådanne - sætter bestemte grundlæggende bevidsthedsformer. Dette sker - i princippet - uafhængigt af, hvilke produkter (genstande hhv. processer) der indgår i udvekslingen. (I realiteten består der et forhold mellem kapitalproduktion og produkternes form; men det må netop undersøges konkret og historisk for at kunne fremstilles.)

- læd mig kort opridse udvekslingsprocesserne:
- kapitalistisk varecirkulation, dvs.: cirkulation af vareKAPITAL;
- statslige distributionsformer (kan f. eks. ske vareudvekslingsanalogt, jvf. DSB eller Danmarks Radio, eller vederslagsfrit, jvf. uddannelse, hospitalet, vejene; under alle omstændigheder er det økonomiske grundlag statens reventykonsumtion);
- konsumtionen er negativt afgrænset fra de økonomiske forhold; konsumtionsfæren danner rammen for konsumtionen af stoffligt bestemte genstande og processer (eller: produkter), kort: den individuelle reproduktion; MEN: den individuelle reproduktion er formøkonomisk formidlet, - udvekslingsprocesserne griber over i forhold til den private konsumtion (med mindre der er tale om konsumtionsprocesser, der bygger på rent konsumtionsfæreproducerede konsummidler);

- udvekslingen af varer mellem småborgelige producenter og kapitalistiske producenter eller måske købmand bør vel også nævnes, ligesom der i begrænset omfang stadig finder direkte udveksling sted mellem småborgerlige producenter og private konsumenter (jvf. f. eks. den rudimentære torvehandel); - man bør også være opmærksom på at der kan udveksles mellem kapitalister/stat og private konsumenter, men også mellem kapitalister indbyrdes/mellem stat(sinstitutioner) og kapitalister; endvidere kan kapitalister (og statsansatte) jo også "optræde" som private konsumenter

Et enkelt eksempel til belysning: deltagelse i varecirkulationen - herunder salget af arbejdskraften! - ER formentlig en af de grundlæggende bevidsthedsproducerende og individualiserende instanser indenfor de(t) borgerlige samfund. Ikke i kraft af nogen selvstændig abstrakt "bevidsthedslogik", men formidlet gennem konkret og uafslædig oplevet socialt liv. Tendentielt enhver behovstillfredsstillelse formidles over varekøb. Forudsætningen for varekøbet er pengebesiddelse, dvs. salg af arbejdskraften (hvis man da ikke har risikovillige penge, som jægler af sig selv). Behovstillfredsstillelsen kan også formidles over gældstiftelser, - jvf. de terroriserende konsumentkreditter. Har du penge så kan du få, har du ingen så kan du gå! Behovstillfredsstillelsen formidles ikke blot over købet af den bestemte vare, men over den abstrakte pengeform! - Den reaktionære "løsning" af disse ting er tyveri, som ikke anfægter noget kapitalforhold; som netop er tyveri af kapitalsummerede produktformer. (Men som alligevel er en slags "oprør" mod varecirkulationens tvangsforhold. - Hvem er det der sidder i fængslerne for konsumtionstyveri?)

Udvekslingsprocesserne er imidlertid ikke ren og skær (økonomisk/social) Formbestemthed. Der eksisterer stoffligt/sociale medier for udvekslingsprocesser. Disse stofflige medier virker konkret ind overfor bevidsthedskonsistuering, -produktion og -reproduktion:

- kapitalens cirkulationssfære er stoffligt udformet som varehuse, "varegader", osv.,
- den statslige distributionsfære er ligeledes stoffligt udformet,
- den private konsumtionsfære er stoffligt bestemt i boliger, "halvoffentlige steder", osv.,

- af særlig betydning for bevidsthedsproduktionen er massekommunikationsmidlerne, uddannelses- og forskningsinstitutionerne; også disse fremtræder i en bestemt stofflig udformning.

Til de forskellige stoffligt/sociale medier for udvekslingsprocesserne knytter sig historisk specifikke

- offentlighedsformer og
 - individualiseringsformer,
- der er betingede af såvel de økonomisk-sociale som de stoffligt/sociale bestemmelser ved udvekslingsprocesserne og som endvidere er betinget af den stofflige karakter af de produkter osv., som udveksles (jvf. nedenfor).

De fuldt gennemførte produktions-/distributions-, cirkulations- og konsumtionsprocesser resulterer i bevidstheds-konstituerings-, -produktionens og -reproduktionens "produktformer". (Genstandsmæssige, processuelle og "menneskelige"):

- a) - kvalificerede arbejds kræfter,
- socialiserede samfundsindivider, & (i et vist omfang) frigørelsesbevidste samfundsindivider (- m.a.o.: (revolutionære) socialister -);
- b) - videnskabelige/forskningsmæssige "resultater",
- Kunstgenstande/-processer,
- masseøstetiske genstande/processer,
- cirkulationsøstetiske genstande/processer,
- propaganda, ideologi, "nyheder", "politik", osv. (for nu at sige det helt præcist!),

m.a.o.: diverse bevidsthedsprodukter (og østetikprodukter);

c) - "almindelige" varer og tjenesteydelser med bevidsthedsmæssige (og østetiske) implikationer, f. eks. "designede" varer, f. eks. varer bundet til bornerte konsumtionsformer (jvf. eksempelvis privatbilismen).

(Der vil først og fremmest være tale om varer og tjenesteydelser knyttet til den private konsumtion, men der produceres selvsagt også bevidsthedsindhold og -former ud fra den produktive konsumtions varer og tjenesteydelser.)

Remærkninger til denne opstilling.

Lad det først være gentaget, at opstillingen direkte bygger

ger på, hvad der allerede er oparbejdet (evt. som ansatser) i tilknytning til det af fronten ledede fagkritiske arbejde.

Derefter vil jeg gøre nogle almene bemærkninger.

Bevidsthedsproduktionen er idag langt mere samfundsmæssigt-gjort - tendentielt også videnskabeliggjort - end tidligere. Den har antaget et (samfundsmæssigt) langt større omfang end tidligere, såvel absolut som relativt (i forhold til den samlede samfundsmæssige produktion). Og bevidsthedsproduktionen sker i et vist omfang i kvalitativt ny (formidlings)former, om end indholdet for størstedelens vedkommende er det samme reaktionære indhold.

Den stadig mere omfattende samfundsmæssige bevidsthedsproduktion virker direkte ind på arbejderklassens, dens fraktioners og enkelte gruppers aktionsberedskab, såvel i økonomiske som politiske delkampe indenfor den samlede klassekamp. Bevidstheds- og psykologiske forudsætninger (= faktisk udviklede klassebevidsthedsmomenter hhv. klasseinteressenegerende bevidsthedsmomenter -) spiller en rolle for arbejderklassens, dens fraktioners og enkelte gruppers reaktionsmåder, aktionsformer, erfaringskonstituering, organisationsforhold (fagforbunds- og partimæssigt), kort: politiske praksis og kamperspektiv.

Bevidsthedsspørgsmålet står endvidere helt centralt i forhold til en socialistisk politisk praksis indenfor mellemløse, specielt de højt-uddannede dele heraf. I visse faser kan bevidsthedsstrategier måske spille DEN afgørende rolle for alliancepolitikken mellem arbejderklasse og mellemløse.

Problemerne omkring populistiske bevægelser kan ikke løses uden en meget omfattende bevidsthedsreflektion.

Men revolutionering af samfundsforkolde sker ikke ved bevidsthedsudvidelse(r). Også i forhold til bevidsthedsdannelse spiller den materielle produktion (herunder arbejdsorganisatoriske former og kapitalproduktions udviklingsniveau) den overgribende rolle. Det en marxsk teori imidlertid radikalt må fastholde er at klassekampens udvikling og udviklingsformer rummer bevidsthedsproduktionen som dialektisk indholdt moment,

Dvs.: som socialistisk-politisk væsentligt og uomgængeligt moment! - Bevidsthedsproduktionen indenfor cirkulations- og konsumtionsfærelse er virkelig, - real!!

Bragt på paroleform: Nej til økonomisme! Nej til volun-tarisme!

Om kapitalformidlet bevidstheds(RE)produktion.

Gennemgangen er rent skematisk og bygger på 4-delingen fra afsnittet "Opstilling i store træk".

1.

Indenfor kapitalens produktionsprocesser produceres bevidsthedsindhold og -former ud fra arbejdsprocessen, arbejdsplad-sens indretning, kommandoforholdene, osv., - og (ikke mindst) gennem den cirkulationsstøreformidlede (jvf. salget/købet af arbejdskraften) almene subsummering af arbejdet, Hertil kommer bevidsthedsproduktion i forbindelse med strejker.

- Jvf. Tvarfag 0, jvf. "56-projektet" (Nordisk).

2.

Der produceres bevidsthedsindhold og -former i cirkulationen af varekapital, dvs. ud fra varecirkulationsprocessens almene (økonomiske) fremrædelsesformer. Køberne på markedet - os alle! - socialiseres og de handelskapitalistiske lønarbejdere socialiseres på en yderligere bestemt måde.

Tilfredsstillelse af behov gennem varekøb. Behovstilfredsstillelse gennem selve købsakten. Købe "Friheden". "Lighed" mellem køber og sælger, mellem pengesum og vareværdi. "Åbenheden" i varehuset. Ophobningen af varemasser - uspecificeret - for den potentielle købers øjne. Adskillelsen mellem cirkulations-sfære og konsumtionsfære ("strøget" versus villakvarteret eller højhusmiljøet). - Altsammen økonomisk-formmæssigt bestemt og uden at involvere varernes og/eller tjenesteydelsernes, dvs.: materialitetsformernes/brugsværdierne, konkrete stoffigt-kvalitative bestemmelser. (Kun politøkonomiens abstrakte brugsværdibestemmelser forudsættes m.a.o..)

- Jvf. Kapitallesningerne, jvf. visse enkeltfaglige studier især på Nordisk.

3.

Produktionsprocessens konkrete former beror i modsætningen mellem brugsværdi og værdi, arbejdsproces og værdiudregningsproces, osv., - således at den konkrete stoflige form ikke er identisk med, men forudsætning for og subsummeret under, kapitalformerne. På tilsvarende måde er kapitalcirkulationens afvare ikke identisk med, men alligevel "designet" gennem kapital-

24

kategorierne (- omend der ikke er tale om samme forhold, som ved arbejdets subsumtion). Man kunne sige, at kapitalFORMEN, som historisk økonomisk form, er indlejret i eller funktionelt styret og betinger cirkulationssfærens konkrete stofflige udformning, herunder også de ikke til økonomiske former reducerbare sociale relationer indenfor cirkulationssfæren (ét eksempel: de sociologiske bestemmelser af og sociale relationer mellem kunderne i varehuset). - Endelig er der tale om, at de stoffligt/socialt medier for udvekslingsprocesserne kan "optræde" som bestemmelser også ved konsumtionen (evt. den produktive konsumtion). I en vis forstand konsumeres cirkulationssfæren af individerne, ligesom f. eks. aviser (eller måske produktionslementer) "optræder" som element både i cirkulationssfærens og i konsumtionssfærens bevidsthedsproduktion.

Lad mig nævne nogle eksempler på fænomener:

- Forretningsinteriører,
- Vareudstillinger (altså også bestemte vareprodukter i deres fremtræden indenfor cirkulationssfæren),
- Forretningsseksteriører, forretningsgader, fabrikkseksteriører,
- Varemærker, mærkevarer,
- Varevogne og lignende,
- Forskelligt cirkulationssfæredesign (forretnings- og firma-navne, regninger/kvitteringer, kasseapparater, diske,
- Ekspedienter og lignende,
- Avisen, (lysavisen,) bogen, filmen, osv. i deres cirkulationssfærefremtrædelse,
-
-
- Jvf. f. eks. Tverfæg A, D og J.

4.

Det er den kapitalformidlede bevidsthedsproduktion og -reproduktion vi forsøger at indkredse. Indenfor den private konsumtion er det således kapitalistiske varer (og tjenesteydelser) vi skal betragte. Men indenfor konsumtionen har disse varer (og tjenesteydelser) "strøget" deres vareform af sig. De er blevet brugsværdier i konsumenternes besiddelse. (For så vidt angår de processuelle tjenesteydelsesvarer" sker konsumtionen samtidig med produktionen.) Varerne konsumeres netop ikke som varer, men som stofflige genstande og processer, som materialitetsformer, som natural-, produkt- og brugsformer, som brugsværdier

Her er der to ting, som ikke bør overses: (1) Den stofflige - specielt den bevidsthedsræddelige - konsumtion kan nægeligt fore-

25

gå "offentligt" (indenfor cirkulationssfæren eller i andre "offentligt"-kollektive former, jvf. f. eks. filmkonsumtionen). Dette er forbundet med, at en del af denne konsumtion slet ikke forudsætter nogen købsakt for konsumenterne (jvf. f. eks. reklamen, som stoffligt set delvist konsumeres af de "manipulerede" kunder, men som økonomiske set tilregnes af dem der reklamerer). (2) Produkternes eksistens i konsumtionen som brugsværdier slet og ret betyder NETOP ikke at produkterne undrager sig subsumtionen under kapitalproduktionens, -akkumulationens og varen formkategorier. Brugsværdierne er også i konsumtionssfæren kapitalprodukter. Det kommer radikalt til udtryk i forbindelse med såkaldte "statusvarer", som i visse tilfælde slet ikke konsumeres direkte stoffligt. Det er et moment i kapitalens bevægelsesform, at det delvist er ligegyldigt om konsummidlerne konsumeres, når blot de købes! - Forudsat selvfølgelig, at ikke-konsumtionen ikke betyder ødelæggelse eller diskvalificering af nuværende eller kommende arbejdskraft, der skal engageres som levende variabel kapital.

Med disse bemærkninger vil jeg forsøge at udpege nogle områder for bevidsthedskonstituering, -produktion og -reproduktion i forbindelse med den kapitalformidlede individuelle og kollektive private konsumtion.

- (Materialer til brug for) "dannelse" og uddannelse,
- Kunst
- Masseestetik (også kaldet: "Triviallitteratur", "Popmusik", osv.)
- Cirkulationssæstetik, som konsumeres indenfor konsumtionssfæren (f. eks.: reklamer),
- Propaganda, ideologi, "hyheder", "debat", "politik", "populærvidenskab", osv.

Alle disse former for bevidsthedsproduktion er forbundet med massekommunikation (på nær visse dele af især bourgeoisiets Kunstkonsumtion).

Der sker også bevidsthedsproduktion i forbindelse med "almindelige" konsumvarer. Dette forhold formidles i 3 momenter: (1) Gennem selve konsummidlets produktform og den/de konsumtionsmulighed(er) som anvises herigennem (f. eks.: (privat)bil, Familje- hhv. énmandsTV, husholdningsvaskemaskine, grammofoonplade). (2) Gennem de givne materialitetstetformers/brugsværdiers konkrete foringning eller "design". (3) Gennem konsummidlernes absolutte og relative (historisk og sociologisk) omfang (jvf. et begreb om "levestandard"). Skal man differentiere disse ting, så vil det dels være nødvendigt med en klassifikation

af disse "almindelige" varer (og tjenesteydelser), dels vil det være nødvendigt med empiriske studier af fænomenerne. Jeg indskrænker mig her til at referere en konsummiddelklassifikation som er gångs indenfor konsumtionssociologi og gør især opmærksom på, at disse ting er under oparbejdning bl. a. indenfor tværfag "Vareestetik". (Klassifikationen er hentet fra en bog af Øst-tyskeren Mehnert og %-erne angiver strukturen i udgifterne til konsummidler i en 4-personers arbejderhusholdning i BRD, 1965.)

1. Nærings- og nydelsesmidler	40,0 %
- næringsmidler	34,0 %
- nydelsesmidler	6,0 -
2. Klæder, sko	11,9 %
- ydertøj	6,0 %
- andet tøj	3,3 -
- sko	2,5 -
3. Husleje	11,2 %
4. Elektricitet, gas, brændstoffer	4,5 -
5. Øvrige husholdningsgoder	10,0 -
derunder: - møbler	1,6 %
- tekstiler til hjemmet o.l.	1,7 -
- ovne, belysning, o.l.	0,7 -
- elektriske hush.-installationer	1,1 -
- rengørings- og hygiejnemidler	1,5 -
- husholdnings-tjenesteydelser	0,9 -
6. Transport, informationsformidling	9,7 %
derunder: egne køretøjer	7,1 %
- fremmede transporttydelser	2,1 -
- posttydelser	0,5 -
7. Kropps- og sundhedspleje	3,4 %
derunder: - kroppspleje	2,4 %
- sundhedspleje	1,0 -
8. Uddannelse og underholdning	6,5 %
derunder: - radio, TV, gramofonapparater	1,0 %
- bøger, aviser, osv.	1,3 -
- teater, biograf, osv.	0,5 -
9. Personligt udstyr og andet	2,8 %
derunder: - ure, smykker	0,3 %
- hotellophold o.l.	1,6 -
- éngangsrejser	0,2 -

..... Hvilket jo ikke siger ret meget. Men det siger dog noget om mangfoldigheden, selv på dette ret høje abstraktionsniveau. (Eksempelvis kan pkt. 5. opdeles i en vægde designede konsummidler.)

Som en slutbemærkning til de sidste 4 sider kan jeg nævne, at en kritik af bevidsthedsproduktionen forskningsstrategisk

formentlig vil være uigennemfærlig uden en sammenfattende kritik af den samfundsmæssige produktion og konsumtion i dens materielle og bevidsthedsmæssige momenter. Projekter i den retning (- en slags sammenfattende marxistisk "konsumkritik" -) vil i sidste ende kræve inddragelse af aspekter der for øjeblikket er inddraget under enkelvidenskaber som medicin, (bio)kemi, fysik, teknologi, psykologi, arkitektur, byplanlægning, og så selvfølgelig de tidligere omregnede bevidstheds- (og æstetik-)studerende fag.

- Jvf. især også Tverfag D, I, J, F, Z 2, beta og masser enkeltfaglige projekter (først og fremmest på humaniora/psykologi).

Om statsligt formidlet bevidstheds(RE)produktion.

Det efterfølgende lider selvsagt under manglen på en nogenlunde udarbejdet fremstilling af statens historiske og lo- giske konstituering og funktion(sform)er under kapitalismen.

Altvaters 4 hovedbestemmelser:

- sikring af de almene produktionsbetingelser,
 - opretholdelse af borgerlige retsforhold (specielt omkring cirkulationssfæren),
 - regulering af klasseforholdet mellem lønarbejde og kapital, evt. under direkte materiel magtudøvelse, og
 - varetægelse af de(n) nationale kapital(er)s interesser på verdensmarkedet,
- er ikke "nok" til en bestemmelse af staten som realitet eller til en analyse af den senkapitalistiske stats faktiske funktionsområder.
- Jeg vil overhovedet ikke forsøge at "blande mig" i de sidste års statsteoretiske problematiseringer, men for mine formål her nøjes med at foretage tilføjelser og differentieringer i forhold til Altvaters - især teoretisk kritisable - opstilling:
- reparatur af arbejdskraften (læger, hospitaler, osv.), evt. i form af forebyggende arbejde;
 - almen og speciel kvalificering af arbejdskraften (almensko- le, højere skole, erhvervsuddannelser, mellemuddannelser, højere uddannelser, osv.)
 - udvikling af videnskab, forskning og teknologi (primært be- stemt ud fra Kapitalens/de(t) borgerlige samfundets materiel-

- le og bevidsthedsnære interesser);
- revery- og kapitalregulerende" skatte- & afgifts-, socialfinans- & pengepolitik (bl. a. også valutapolitik, inflation, osv.). - Der er selvfølgelig IKKE tale om "autonome" statsaktioner, men udtryk for klasseforholdenes gennemslag via staten;
- opretholdelse af kulturelle/ideologiske og herved forbundne materielle forhold, som af økonomiske eller andre (historisk-traditionelle, politiske, osv.) grunde ikke kan oprettholdes i (privat)kapitalets regi. (Eks.: kirken, den "fine-re" kultur, radio/TV);
- varetægelse af visse kollektive behovstilfælde, f. eks. kollektiv transport, (individuelle) uddannelsesomkostninger ("uddannelsesstøtte"), og lign. Etableres historisk som oftest under politisk pres fra arbejderklassens organisationer.

Disse empirisk-analytiske abstraktioner fører selvagt ikke ét teoretisk skridt videre, men skal betragtes som belysende udgangspunkt for de efterfølgende opstillinger.

1.

- For at kunne sige lidt om hvilke bevidsthedsindhold og -former, der produceres formidlet via staten, vil det være hensigtsmæssigt først at sige noget om de statslige produktionsprocesser. I tilknytning til rubrikkerne ovenfor kan man nævne:
- materiel produktion i simpel forstand (f. eks.: produktion og vedligeholdelse af veje og bygninger, transport, osv.); denne produktion varetages imidlertid oftest ved statslige (vare)køb eller "bestillingsarbejder" hos kapitalistiske entreprenører. I visse tilfælde er staten dog også selv producent af varer (og især tjenesteydelser);
 - hygiejnisk og sundhedsmæssigt arbejde, jvf. f. eks. hospitaller og renovationsvæsen;
 - produktion af uddannelse (med eleverne/studenterne som "halve" medproducenter);
 - forskningsmæssig produktion (jvf. såvel højere uddannelses- som forskningsinstitutioner);
 - lovgivningsarbejde i bredeste forstand, - byråkrati i den forbindelse;
 - retssystemet og hele den juridiske regulering af samfundsforhold, - byråkrati i den forbindelse;

- forvaltningsarbejde i bred forstand, herunder specielt revery-omfordelings-byråkratierne (bl. a. socialforvaltningen);
- militær, politi, strafsekveringsystem og efterretningsvæsen til borgerkrigsbrug og til (evt. imperialistisk) krigsbrug;
- internationalt kapitalistisk-statsligt koordinationsarbejde, - byråkrati i den forbindelse (i vores sammenhæng specielt EF).

For de involverede producenter rummer alle disse forskellige arbejdsprocesser, som generelt formidles via statsligt lønarbejde, direkte bevidsthedsnære konsekvenser. Der indgår i den forbindelse visse specielt placerede "halv"-producenter, hvoraf især studenter har betydning i en bevidsthedsproduktionsammenhæng. Studenterne er som bekendt ikke blot og bart "objekter" for andres uddannelsesarbejde.

Men for hovedparten af samfundsindividerne fremtræder statens aktiviteter i cirkulationssfæren, dvs. som distributive og cirkulative processer/aktiviteter, der placeres i forhold til, men ikke direkte som momenter af kapitalens cirkulations-sfære. (- Jeg kan ikke umiddelbart dechiffere de teoretiske problemer i det her. -)

2.

- Herudfra kan jeg sige et par ord om bevidsthedsproduktionen gennem statslige distributions- og cirkulationsprocesser, forstået blot i deres formmæssige aspekt:
- statens materielle produktion distribueres (som oftest) i vareform (jvf. DSB), i "afgifts"form (jvf. Danmarks Radio) eller "frit"/"gratis" (jvf. veje);
 - individers eller gruppers konfrontation med de omtalte institutioner: og arbejdsprocesser indenfor sundheds-, uddannelses- og forskningssystemerne;
 - individers og gruppers konfrontation med retssystemet og reveryomfordelingsbyråkratierne (- hvor de sidste som oftest distribuerer penge, ikke brugsværdier -);
 - individers og gruppers konfrontation med militær og politi; (- de internationale byråkratier konfronteres men netop ikke med! -).

Man kan på forhånd sige, at ud fra disse sammenhænge produceres bevidsthedsindhold og -former. Selve de former hvorud-

der staten kommer til syne som distribuerende og cirkulerende er væsentlige for en betragtning af bevidsthedsproduktionen. Uddannelsessystemets og hospitalernes formfunktioner virker ind overfor dem der "kommer ind i maskinen". Man går ikke u-strafet på "socialen". EkstraBladets skrankepeve-hetz går bl. a. på udvekslingsprocesser, hvori staten indgår som agent. Disse her ting må selvfølgelig undersøges i deres konkrete fremtrædelsesformer, hvis man vil vide noget.

2.

Statens distributions- og cirkulationsaktiviteter foregår - ligesom det gjaldt for Kapitalen - i stoffligt/socialt "miljøer". Rådhuset er ikke kun en "social institution", det har også en bestemt udformning. Forkontoret med skranken har en bestemt form (- jvf. iøvrigt de moderne "lyse rum" og det over-smarte PR-design). Hospitalet, skolen, Politigården, Christiansborg, - alt sammen konkret formgivet. Politikerne har tøj på. Det har militær og politisk forresten også, - uniformer. Retssalene har deres "egen" dybsindigt-rituelle højtid. Hele det materielle og bevidsthedsmessige kommunikationssystem er konkret udformet (jvf. igen DSB). Eller hvad med Hovedkvarteret i Bruxelles?

Empirien er som bekendt uendelig. Og uoverskuelig. Umid- delbart vil en tilgang til disse problemer være empirisk-ana- lytisk abstraherende og ideologikritisk. Som led i et teore- tisk arbejde selvfølgelig.

4.

Men hvilke bevidsthedsindhold og -former produceres og repro- duceres nu indenfor den statsligt formidlede konsumtion? - Der er i vidt omfang tale om konsumtion af kapitalistiske varer, hvor staten blot er trådt i mellem som reventy-omfor- deler. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne i forbindelse med kapitalformidlet konsumtion. (En uvekkom- mende bemærkning: en del af det omfordelte reventy kan "ud- deles" som potentiel produktiv kapital, dvs. som statstil- skud til kapitalistiske gøremål.)

- Der udfolder sig en del kollektiv konsumtion i tilknytning til den statsligt formidlede bevidsthedsproduktion, jvf. f. eks. radio/TV, bymiljøer, uddannelsesinstitutioner. Dette kan enten være betinget af historisk-traditionelle adskil-

31

lelser mellem statslige og kapitalistiske aktiviteter (jvf. forskellige nationale forhold omkring kommunikation og ud- dannelselse), eller det kan være betinget af, at staten - som "ideel gesamt-kapitalist" - overtager ikke-profitable, men kapital- og samfundsreproduktivt nødvendige aktiviteter.

-

-

Jeg vil ikke prøve at sige mere om det her. Jeg mener at have antydnet tilstrækkelig tydeligt, at der er nogle problemer og perspektiver her, som det måske kunne betale sig at tage op.

Om konsumtionsfare-formidlet bevidstheds(RE)produktion.

På grund af tidspres bliver det endnu mere lapidarisk hvad jeg skriver her. Men ikke kun på grund af tidspres: kon- sumtionens karakter og samfundsmæssige placering er kun lidt oparbejdet indenfor en marxsk forskningstradition.

Konsumtionsfaren - måske endda den vigtigste momenter - er allerede/midlertidig i det forudgående, nemlig i forbin- delse med de to pkt. 4.s bemærkninger om den kapitalistisk hav- statsligt formidlede bevidstheds(RE)produktion indenfor kon- sumtionen. Sådan må det også være: kapitalproduktionen griber REALT over i forhold til også konsumtionen. Kapitalen står o- verfor arbejderklassen både som produktiv kapital - først og fremmest maskiner - og som varekapital - først og fremmest kon- summidler.

På grundlag af konsumtionsfarens funktioner i forbindel- se med artens reproduktion, herunder også de borgerlige sam- funds (relativt begrænsede) adfærdse seksuelle udfoldelse, fun- gerer konsumtionsfaren som en instans for en del af den sam- fundsmæssige socialisering af individerne, bevidsthedsmessigt og materielt. Der er tale om en individualsocialisering til OG i- gennem fastlagte omgangsformer, sociale hierarkier, "strukturer", "normer", ideologiformidlinger, osv. I den forbindelse gør in- dividerne nogle af deres helt fundamentale psyko-socialt er- faringer; der produceres m.a.o. psykiske strukturer i indivi- derne.

Som primære organisationsformer for konsumtionsfaren må man - ud over den rene "splendid isolation" i boligcellen - angive familien, kammeratgruppen, foreningsaktivitet (herunder også visse borgerlige politiske eller semi-politiske organisa-

22

tionsformer). - Jeg skal ikke forsøge at uddybe disse ting næjere for nærværende, men kun tilføje to kommentarer: som man ser opererer jeg med et socialiseringsbegreb (for individerne), som tildeler cirkulationsfæret og produktionsfæret en meget stor rolle i individualsocialiseringen; og hvad angår kapitalsummering af konsumtionsfærets behovstillægsvilligheder, så må man (efter min opfattelse) antage, at der her, som ellersvære, er tale om en totaliserende tendens for Kapitalen.

- Der henvises til Ivarfag D, J og beta, samt til mangfoldige aktiviteter af enkeltfaglig karakter.

Hvad angår DEN ENKLE VAREPRODUKTION (og evt. også -cirkulation) så vil jeg indtil videre antage, at den ikke har væsentlige materielle eller kategoriale konsekvenser for bevidsthedsproduktionen, specielt ikke i forhold til arbejderklassens bevidsthedskonstituering og -reproduktion idag.

På den anden side spiller småborgerlige opfattelser historisk en ret stor rolle indenfor arbejderklassen (ligesom også indenfor fraktioner af bourgeoisiet). Der har været tale om forskellige former for småborgerlig tankegang/ideologi (mere "jordnær", vulgær eller måske mere "forfinet", akademisk), men under alle omstændigheder om opfattelser som er meget direkte relaterede til den enkle vareproduktions materielle vilkår og bevidsthedsformer.

Hvilke konsekvenser det her får for en bevidsthedskritik kan jeg ikke umiddelbart gennemskue. Det må evt. oparbejdes.

Jeg ville egentlig have sluttet hele afsnittet her med en teoretisk-metodisk kritik, men den må vente til senere hhv. overlades til andre at formulere; - grunden er det tidligere omtalte tidspres.

Forsøg på politisk-strategisk perspektivering.

Jeg vil først uddybe punkterne i dette oplæg 1. og 2. side. Derefter vil jeg forsøge at besvare et par politiske spørgsmål.

33

De elementære teoretiske skolefunktionsfunktioner, der har betydning for den bevidsthed og effektivitet, hvormed folk fra de bevidsthedsstuderende fag vil kunne deltage i forskelligt politisk arbejde, må være et væsentligt aspekt for arbejdet. Der tænkes på arbejde i partimæssige sammenhænge og i ikke-partimæssige mellemlagsorganisationer eller mere "folkelige" betingelser. Det må i den forbindelse antages, at de teoretiske betingelser for Frontens arbejde betyder udvikling af "resistens" overfor visse reformistiske, revisionistiske og radikalistiske tendenser i arbejderklassen og den socialistiske politik. - Sægt helt vulgært: der kommer hvert år studenter til de bevidsthedsstuderende fagområder; det må være vigtigt, at disse studenter bliver præsenteret for den marxiske teori, for de fagkritiske arbejdsmuligheder og især for et socialistisk politisk perspektiv.

Det kritiske arbejde indenfor enkeltvidenskaberne danner grundlag for introducerende og skolende aktiviteter indenfor Fronten (dvs.: Fagfronterne). Samtidig danner det det konkrete udgangspunkt for enhver fagpolitik (- forudsat at denne fagpolitik ikke går ud på at udlette enhver fagspecifitet overhovedet!). Endvidere spiller den internt orienterede fagkritik en stor rolle for at få de allerede færdiguddannede kandidater i tale, ligesom en kritik af den foreliggende enkeltvidenskabelighed selvfølgelig vil medvirke til en kvalificering også af forsøgene på at udvikle marxistiske ansatser overfor mere konkrete samfundsmæssige genstandsområder. Kritikken af enkeltvidenskaberne (de bevidsthedsstuderende) fører således forstået over i en marxistisk ...

Kritik af den samfundsmæssige bevidstheds- (og æstetik-) produktion under kapitalistiske produktionsforhold, historisk konkretiseret. Kritikken af de borgerlige videnskaber hhv. af de borgerlige samfundsforhold indeholder i sig selv også skolefunktionsfunktioner. Samtidig danner denne dobbelthed - kritik af samfundsforholdene OG af deres systematiserede bornerte bevidsthedsudtryk - forudsætningen for det efterfølgende.

Kritiske strategier overfor uddannelsessektoren (og offentligheden) må være et vigtigt område for kritikken af bevidsthedsproduktionen. Resultaterne må sættes ind i en undervisnings-sammenhang i folkeskole, gymnasium, erhvervsfaglige grunduddannelser, seminarier, højskoler, osv. - Som bevidsthedsstrategier vil sådanne politiske tendenser først og fremmest være virksomhedsfulde i mellemlags-sammenhænge.

Et socialistisk arbejdsbevidsthedsproblem, som må spille en stor rolle i den konkrete socialistiske politik, kan selvfølgelig ikke løses uden en omfattende bevidsthedskritisk overvejelse. Skal der blive tale om socialistisk praksis, så må denne overvejelse foretages videnskabeligt. I det hele taget er der tale om, at ...

Ingen revolutionær strategi kan komme uden om at tage stilling til bevidsthedsproduktionsproblemer. I den forbindelse kan jeg gentage de allerede afnyrede afvisninger af "økonomistisk" teori og praksis og løvrigt henviser til omstændelige klassifikations teoretiske dokumentation af, at bevidsthedsproduktionen er et temmelig omfattende og samfundsmæssigt temmelig væsentligt område. Ikke DÉN vigtigste område, men et område som en socialistisk politik må inddrage seriøst. Denne politikudvikling vil ikke kunne gennemføres uden en omfattende teoriudvikling, der skal bygge også på analyse og kritik af konkret "erscheinhende" samfundsmæssige forhold.

Bidrag til arbejderklassens konkrete kamp. Eller m.a.o.: findes der en "ekstern fagkritik" for de bevidsthedsstuderende fag? Eller bedre: findes der politiske funktionsområder, direkte i forhold til arbejderklassens konkrete kamp, for en marxsk teori, som udvikles til også at kunne udtale sig konkretiserende om bevidsthedskonstituering, -produktion og -reproduktion? - Det mener jeg der gør, men jeg er ikke i stand til at præcisere begrundelserne herfor lige her. Det må komme ved en senere lejlighed.

Ud fra de 20 sider her mener jeg der kan stilles en del spørgsmål og foretages en del problematiseringer. Nogle stykker af dem vil jeg forsøge selv at formulere.

Man må afvise forsgene på at opstille (eller "udvikle") DEN marxistiske bevidsthedsteori eller -sociologi. Man må altså fastholde grundlaget i kritikken af den politiske økonomi, fastholde at den marxiske teori ikke blot falder fra hinanden i et (- tendentielt vilkårligt -) antal partielle "teorier", og man må herudfra fastholde de såkaldt omfangslogiske problemstillinger. Men hvad er forholdet mellem kritikken af den politiske økonomi og bevidsthedsstudierne i almindelighed og i deres forskellige delaspekter? Og hvorledes kan bestemmelserne af forholdet udvikles, fastholdes og teoretisk radikaliseres?

35
I direkte forlængelse heraf kunne man stille spørgsmålene praktisk i forhold til "bevidsthedskoden" i Tverfagsprogrammet for næste år: A, D, (G, H), I, J, O, (P), S, Z2, beta. (M.a.o.: offentlighedsproblematik, værestøtte, uddannelsesøkonomi/didaktik, massekommunikation, produktionsproces og bevidsthedsdannelse, folkeskolen, arbejderkultur, socialisation.) Hvorledes skal disse aktiviteter placeres - aktuelt - i forhold til hinanden? Hvorledes skal de forsges udviklet i forhold til hinanden? Og hvad skal forholdet være mellem disse aktiviteter og de enkeltfagligt baserede studier af bevidstheds-mæssige (og æstetiske) forhold?

I en udbredelse af det tværfaglige perspektiv kunne man spørge: hvilke muligheder findes der aktuelt, konkret og praktisk for at forbinde arbejdet indenfor de bevidsthedsstuderende fag med arbejdet indenfor fag som medicin, økonomi, statskundskab, fysik/kemi/teknologi, osv.? Nummer den såkaldte "konsumkritik" nogle muligheder for en sådan praktisk sammenfletning?

Der har været tendens i Fronten til at ville nedprioritere - evt. direkte "affolke" - de bevidsthedsstuderende fag. Hvilke historiske forhold kan danne grundlag for en sådan tendens? Hvorledes står tendensen i forhold til de konstaterede politiske og fagkritiske mobiliseringsmuligheder indenfor netop disse fagområder? I hvilket omfang er de bevidsthedsstuderende fags begrænsede politiske gennemslagskraft betinget af mangler i den aktuelle teori- og politikudvikling hhv. af samfundsmæssigt-objektive begrænsninger i genstandsområderne?

Det synes som om kritikken af bevidsthedsproduktionen i den nuværende situation først og fremmest kan udmøntes i retning af mellemstrategier. Det synes også som om der direkte er gode muligheder for en (- vis -) socialistisk politisering af (- dele af -) mellemagerne. Hvilket forhold består der mellem sådanne udviklinger og arbejderklassens politiske kamp? Er der tale om en modsætning? Hvori består den i givet fald? Eller eksisterer der direkte formidlingsmuligheder, evt. i form af såkaldt alliancopolitik, som kan udvikles?

I forbindelse med forårets mobiliseringsaktiviteter kan man spørge: hvad er forholdet - her specielt indenfor de bevidsthedsstuderende fag - mellem de erfaringer, som er blevet

gjort i forbindelse med mobiliseringerne og de udviklingslinjer som har domineret Frontens praksis indenfor skoling, fagkritiske projekter, osv.? M.e.o.: hvor "dybt" går politiseringerne m.h.t. alment socialistisk perspektiv, fagpolitiske transformationer, forståelse for "E-plan-perspektiverne", fagkritisk-indholdsmæssig orientering, osv.? Hvad er mulighedsbetingelserne for, at Fronten i sit videre arbejde praktisk kan medreflektere erfaringerne fra mobiliseringerne?

Hvorledes kan det, gennem kritikprocessen i Fronten, sikres at arbejdet - specielt indenfor bevidsthedsstudierne - ikke terminerer i anti-praktisk, selvtilstrækkelig såkaldt universitetsmarxisme? Og hvorledes kan det sikres, at useriøse - faktisk dialektisk ureflekterede - beskyldninger for "universitetsmarxisme" imødegås?

Spørgsmålene på de sidste par sider er ikke ment som en slags diskussions spørgsmål eller lignende, men er et forsøg på "i baghånden" at foretage en problematisering af oplægget her og dets indfaldsvinkel til tingene.

For det er kompliceret sager det drejer sig om. I virkeligheden drejer det sig om at sammenfatte SKOLINGSSTRATEGI, FORSKNINGSSTRATEGIER og FORMIDLINGSSTRATEGIER (herunder didaktiske problemer i mere snæver forstand) med en alment formuleret POLITISK STRATEGI for Frontens arbejde. Og disse ting kan ikke reflekteres praktisk uden at inddrage POLITISKE AKTIONSMULIGHEDER dels indenfor universitetet - specielt i form af fagkritisk-indholdsmæssigt orienterede massemobiliseringer - dels i direkte samarbejde med dele af arbejderklassen og evt. også universitetssektorerne mellemsektorer.

Men så bred en problemformulering er vel ikke til at diskutere. -- Eller er den?

OPLÆG OM "FAGKRITIKKEN I FRONTEN".

Den almindelige antiautoritære radikalitet, videnskabssteoretisk "positivismekritikken og institutionelt - kampen mod den borgerlige statsmagts styrelseslove førte som bekendt til studenterorganisationen i Studenterfronten, senere fagfronter, og Fagkritisk Front. Med intention om bred samling af antikapitalistiske kræfter, ansattes vis exploration indenfor en materialistisk psykologi, der sågar skulle være dialektisk, og styring af af universitetsparlamentarisk universitets strategi som en paraply over de kritiske aktiviteter, etableredes her på stedet fagfront psykologi.

En hovedtendens i F.p.s udvikling har været på den ene side oparbejdningen af den almene teori for det kapitalistiske samfundsforrelations udviklingslogik, og på den anden side hvorledes subjektet opfatter/underlægges denne udvikling. Et kendetegn ved udviklingen har indledt været at det ikke i F.P. har været muligt at få et bevidst forhold til hvorledes fagkritikken udviklede sig, det har ikke været muligt på frontmøderne at planlægge hvilke veje fagkritikken skulle bevæge sig.

Ligeså evident som en nyvurdering af frontens opgaver trænger sig påligeså evident er det at den må medføre en i F.P. kollektivt formuleret præcisering af frontens historiske bevægelse, og en bevidst styring af disses videre udvikling.

Til disse præciseringer hermed summarisk om hovedhjørnestenen i F.P.s arbejdsfelt: Fagkritikken.

En overfladisk analyse og associationskæde på fagkritik begrebet frembringer følgende, i tilfældig rækkefølge:

studenternes bidrag til klassekampen

"forskning for folket - ikke for profitten"

videnskabssevice til arbejderklassen

videnskabeliggørelse af de borgerlige enkeltvidener

"marxistisk videnskab" i skaber.

bevidstgørelse af arbejderklassen

videnskabssteoretisk opgør med værdifrihededogmet

Opsummeret ser fagkritikken ud til at kunne beskrives som:

Med støtte på en uddannelsesinstitution, og med udgangspkt. i

en enkeltvidenskabs konstitution og institutionalisering til

fag har fortrinvis studerende (men også yngre lærere) ud fra

brede marxistiske kategorier forsøgt at placere deres uddannelse og profession i relation til arbejderklassens kamp mod de kapitalistiske udbytningforhold.

Til den videre analyse vil vi derfor fremhæve følgende til præcisering af relatering til psykologi:

- kapitalistisk udbytningforhold
- borgerlig enkeltvidenskab
- studerendes relation til arbejderklassens kamp
- uddannelsessted/institutionen som ståsted for fagkritik

Lad en grov karakteristik af senkapitalismen være følgende: Arbejdsintensivering, nye teknologiske spidsfindigheder og stadig omrokering af kapitalen er idag den kapitalistiske produktionsmådes karakteristiske værdiøgnings metoder, efter at de mere traditionelle metoder, som forøgelse af arbejdsdagens længde og inddragning af imperialistiske ekstraprofitter er ved at være opbrugt (det sidste m. forgenhold).

Stateapparatet må til stadighed yde sisyfos arbejde til krisedampning ved diverse interaktionale studehandeler, spilproduktionsarrangementer og socialpolitiske ~~stude~~ narresultforanstaltninger, ligesom det til stadighed voldeiligt, eller med god borgerlig rets-tone må sikre sig udbytningforholdenes fortsatte eksistens. Kapitalens logicitet gennemtrænger på forskellig måde flere og flere sider af den totale samfundspraksis i sin nødvendige generering af kapitaladekvate strukturer ovenalt og derved sætter den modsætningsfyldte funktioner, der såvel institutionaliseres, som umiddelbart opleves med kongruente følger for individerne.

Dette sidste betyder sektionering af, og uoverstigelege driftsaflybsdiskrepans mellem produktivt og konsumtivt liv, erfaringsatomisering med tendentielt anomi og deraffølgende voldsændens, engagementfjendskab og selvspejlingsinteraktion.

Endelig må ethvert tilløb til oprør, mod denne fysiske og psykiske elendighed sesig kanaliseret ind i en "salge skindet så dyrt som muligt" orienteret fagbevægelse eller en impotent formulerethed i den borgerlige offentlighed som varemærke

på valgsløsket fra et af parlamenttribunens paradoklovenehold.

Den borgerlige enkeltvidenskab psykologi har i dette univers fået anvist adskillige kapitalnyttige bastioner: Produktions kvalifikationskrav om selvorganisering og kræftvitet (motivation), uddannelsessektorens stråmlinede indlærings-effektivitetskrav, systemets almindelige integrative bestræbelser samt mindre områder t.ekw. behovsmanipulation i afestningsøjemed har alle givet arbejdsmuligheder for en videnskab, der altså monadologisk opfattede individers bevidsthed og adfærd for sit forskningsobjekt.

Det er med henblik på varetagelsen af sådanne funktioner, ved siden af oprettholdelsen af almindelig psykologisk ideologi, det psykologiske studium struktureres, og det er medreflekterende denne professionsammenhængs overgriben på borgerlig videnskabelig aktivitet at en videnskabsholdighed, der sprænger denne pragmatismes bornerte rammer, må konstituere sig.

Hvilken historisk udviklingstendens materialiserer nu en sådan videnskabelighed og strukturerer den praksis, der er en følge af disse rammers sammenbrud.

Herved når vi til overvejelser over "inilligehedsens rolle" i klassekampen; specielt senkapitalismens blokerede klassekamp.

I hver vel klasseforrederisk politik, kapitalnystifikationens tilslørings-effekt og diverse fetichismer kan begrunde kapitalforholdets fortsatte eksistens, træder dog manglen på en aktual brugbar revolutionsteori frem i første række. De altsene bestemmelser af vare, kapital, klasserstat, osv. leverer klart de begribelseværemmer en sådan må formuleres i, men alverdens irrationalitetsterminatorer og andre begreber om falsk bevidsthed er ikke tilstrækkelige bestemmelser til adækvate anvendinger på en sådan be-

40

vidstheds opbejlselse. Den konkrete analyse af oplevelses-
pålægninger, erfaringsbetragtninger med invalideret hi-
storiebevidsthed, overbevidst forekæmlede samfundsgruppers
betingelser for handleansvarende repræsentation af den sam-
fundstotalitet, de er en del af, samt i mindst lige så høj
grad af den latente ombejlsede oprørskehed, der i en-
dre offentligheder end den borgerlige finder sted eller
mindre henståsammenhængende udtrykkesformer, må denne grundlæggende
for en indlysende revolutionære. For en sådan er frem-
levet sammenhængende er en organisering, der når ud over
de traditionelle venstreparti-slagsmaal ikke muligt endelige en
revolutionære omorganisering af det borgerlige samfunds
grundlæggende.

Spørger man i hvilken offentlighed en sådan teori må ud-
vikles må det tekniske svar, med påpejning af diverse
historiske eksempler, være, at denne i alle tilfælde ik-
ke kun kan bestå af den traditionelle arbejderklasse.
Omvendt står det klart for enhver, at den nu arbejderklas-
se, der abstrakt kan er deltaget ved at være tvunget til
at sætte arbejdsområdet til kapitalen, alligevel med henve-
tninger i relation til selvproduktion, kvalitets-
betragtninger osv. må være kernen i en revolutionære omvælt-
ning.

Vi kan altså på den ene side konstatere proletariatet som
klassen med den umiddelbare interesse i kapitalforholdets
ændring, men på den anden side også konstatere de prole-
tariske livsbetingelsers såledesværende karakter for dannelsen
og opretholdelsen af en revolutionære bevidsthed.
Kermed træder andre grupper ind som nødvendige for en sådan
konstitution af en sådan, og i denne position kan såvel
de traditionelle teoriudtænker som de professionelle
systemteoretiker komme i betragtning. De førstnævnte
på grund af så betydelig forældelse som rings tidspres, kun im-
direkte driftsrelevans og en ikke totalt invalideret
kognitiv produktionsværdi de andre på grund af dette så-
ledes modstandsfærdige, eksempelvis mellem bevidsthed og

41

problemløsende faktorer og problemløsningsmulig-
heder.

Hermed er også primærorganisationernes aktuelle mulig-
heder sporadisk berørt. Det er på den ene side klart at
uden en organisatorisk fastholdelse af sådanne grupperes
samarbejde med proletariatet vil dette ikke kunne udman-
tes i adækvate kampformer, men det er på den anden side
åbenbart, at der ikke indenfor primærorganisationerne på
venstrefløjen idag findes en analyse af, hvorledes ser-
kapitalismen er kendetegnet i forhold til den almene ka-
pitalanalyse. Det er derfor på nuværende tidspunkt evi-
dent, at den universitets arbejdsituation muliggør vigtig-
t og revolutionært arbejde.

Hele historien er det da også i universitetssmiljøer med
tilknytning til arbejderorganisationer, at ansættelse til
indlæsning af nævnte intensjon er påbegyndt.

Uddannelsessituationen på det borgerlige universitet er
præget af adskillige indbyrdes forbundne modsætninger,
hvoriblandt den af uddannelsens inatitutionalisering
som led i den borgerlige statsmagts kvalificering af en
produktivkraftækvat arbejdskraft og den deraffølgende
konjunkturbeostente usikkert sjældent finansieringsmåde
skabte modsætning skal nævnes.

Videnskaben finansieres ikke som fradrag i den akkumuler-
bare merværdimasse for at blive brugt mod totalkapitalens
interesser. En modsætning mellem videnskabelighed og ud-
dannelsens strukturerings til bestemte funktioner i det
borgerlige samfund så billigt (i alt fald hvad angår læ-
rerlønninger) som muligt og dermed på så kort tid som mu-
ligt vil derfor vise sig gang på gang ved studieplanlæg-
ning. Statsmagten vil kræve stramme indholdskontrollede
studier med alle de kendte midler som studentregister-
ring, torpedering af undervisningsaktivitetskategorier
hvor kritisk undervisning især foregår osv. - alt i mod-
sætning til såvel den faglige udvikling selv som til mu-

42

ligheden for arbejde med revolutionære perspektiver, hvad der betyder, at sådant arbejde på intet tidspunkt må fjerne sig længere fra den øjeblikkelige historiske realitet end at en strategi og en mobilisering overfor sådanne statslige indgreb er mulig.

Vi har da opridsset følgende til en bestemmelse af fagkritikken, specielt ved psykologi:

I revolutionært øjemed må etableres en teori om blokeringerne for udviklingen af autentisk klassebevidsthed, og dette teoretiske arbejde må relatere sig tæt til praksissituationer, hvor en sådan klassebevidsthed åbenlyst fremtræder og andre, hvor netop atomiseringer og fordrejninger vildfører emancipatorisk oprør.

Dette ligger i umiddelbar forlængelse af videnskabeliggørelsen af den borgerlige psykologis krambod, men ingenlunde den af den borgerlige statsmagt foreskrevne psykologiske kvalificering. Hermed skal derfor understreges, at den traditionelle tøsprothed i dels fagkritisk- dels universitetsparlamentarisk arbejde, som har ligget latent på grund af koncentrationen om oparbejdningen af den almene teori må forlades for at kvalificere aktionerne mod de statsindgreb, der kan udradere hele fagkritikken inden denne er kommet ud over sine børnesygdomme.

Sluttelig skal fremhæves, at fagkritikken altså udvikler sig sammenvævet med kvalificering til varetagelse af bestemte funktioner i det borgerlige samfund, funktioner der har stør-

42

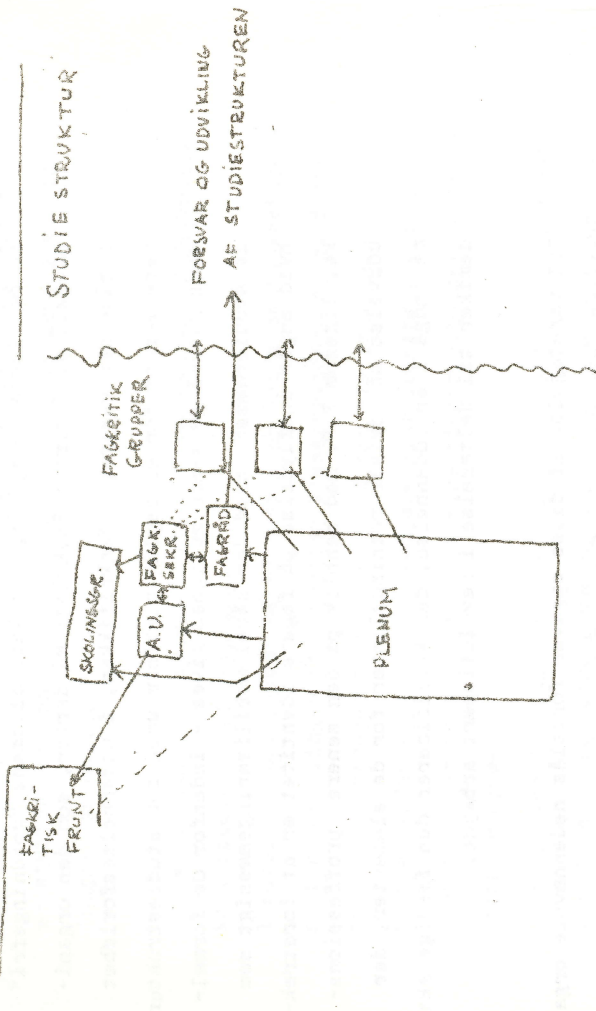
re og større betydning for kapitalismens "gnidningsfri" udvikling. Front Psykologi må derfor, som den organisation der varetager fagkritikken, i uddannelsesforløbet være garant for en faglig platform uden for studiestrukturen, samt naturligvis-når mulighed gives - indenfor de formelle studierammer, hvad der såvel mobiliseringsmæssigt som hvad angår indflydelse på fagets identitet er at foretrække, ligesom F.P. med henblik på den senere professionsudøvelse må udvikle retningslinier for de elementer, der må indgå i en uddannelse, der kvalificerer den færdige akademiker til deltagelse i revolutionært arbejde.

Til varetagelse af disse opgaver foreslås nedennævnte organisationsstruktur: (se p 8)

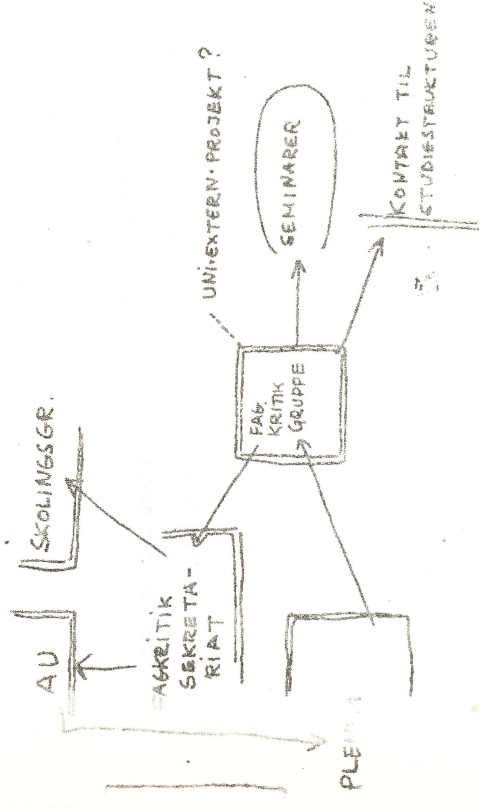
Flemming Orheim
Erik Poort

STRUKTUR FORSLAG FOR FAGFRONT PSYKOLOGI

FORSLAGET INDEBÆRER AT ALLE TILKNYTTEDE ER FAGERITISKE GRUPPER
 SE ØVERST I DEBET AT ALLE TILKNYTTEDE ER FAGERITISKE GRUPPER
 ALLE FAGERGR. SEMEDER EN REPRÆSENTANT TIL FAGGR. SEMED. DER HAR
 KONTAKT TIL AU & SKOLINGSGR.
 I DE FAGERGR. ER DER MER KONTAKT TIL STUDIET OG FAGGR. DISPOSITIONER.

Nærbillede af en fageritisk gruppes kontakt net.

John Graversgård, 3. del
 Lone Hansen, 4. sem.
 Bente Johnsen, 2. sem.
 Arne Skovgaard Juhl, 3. del
 Jørgen Skeel-Gerling, 2. del

REALANALYSE OG FAGKRITIK. oplæg ved realanalysegruppen.

I det følgende skal vi bringe:

- I: en vurdering af at være ny i Fronten fra to forprøve-studerende
- II: påvise de frontinterne forhindringer for realanalyse-problematikken
- III: forsøge en foreløbig bestemmelse af en materialistisk realanalyse ved at forsøge en afgrænsning i forhold til den hidtidige fagkritik på den ene side, i forhold til den borgerlige empiri på den anden
- IV: argumentere for at fagkritikkens formidlingsproblematik og realanalyser hænger intimt sammen - og ikke kan adskilles
- V: konsekvenser for intro-skolingen

(I) er ment som en eksemplarisk introduktion til den konkrete diskussion af problemer, som de nye FP-medlemmer møder. Den intenderer således ikke at være analysen.

Til (II) var det oprindeligt hensigten også at påvise, hvordan psyk-studiets opbygning og krav, og de studerendes sociale situation modvirker realanalyser på et socialistisk grundlag. Bidraget holder sig til at beskæftige sig med de interne betingelser. Det andet må vi søge at udforme på et senere tidspunkt.

Til (III) ville det være ønskeligt, hvis der også havde været en mere historisk bestemmelse - en lokal- og central- front-historie. Denne er overordentlig vigtig at få op at stå, både for den løbende debat og for denne grundlags-diskussion.

Mød (IV) var det meningen at sammenfatte perspektiverne, som realanalyser rummer for FPs funktion internt og eksternt - indholdsmæssigt såvel som organisatorisk. Oplægget har opfyldt

der ikke heit dette mål, men holder sig til en indholdsmæssig begrundelse for at indreflektere formidlingsproblematikken - eller de aftagere af fagkritik's erfaringer og interesser, man i det enkelte tilfælde har at gøre med - alle rede under udarbejdelsen af realanalyser. Seminarrets diskussioner må så søge at udmente en ønskeseddel for realanalyser inden for psykologi!

REALANALYSEGRUPPEN FP, marts, 1975

(I) "OM AT VÆRE NY I FRONTEN":

Vores hensigt med dette papir er at problematisere de nye frontmedlemmers (dvs i realiteten også nye psykologistuderendes) situation, nu hvor frontens teoridannelse er oparbejdet så meget, at arbejdet for videreudviklingen må slå over i realanalyser.

Dvs. en problematisering især omkring skoling og omkring forbindelse mellem teori og fagkritik og mellem fagkritik og faget (Frontens daglige arbejde).

Først om introduktionsugen, hvor rekrutteringen til fronten i høj grad foregår, fordi den udmærker sig ved en problematisering omkring faget og påpeger nødvendigheden af fagkritik. Dog kan den massive fagkritik-præsentation virke så overvældende og dominerende for forholdene på instituttet, at der kommer opportunistisk ind, hvilket jo også er sket (medlemskriterium?), og at senere fagfrontmedlemmer, som træde på en massiv frontenhed, føler splittelsen i fronten stærkere (usikkerhed), jvf. det første frontmøde i år.

Som ny har man to behov, dels et behov for skoling, da det er nødvendigt både for ens egen teorioparbejdning og for forståelsen af tidligere fagkritiske opgaver, og dels et behov for integrering, dvs. at når man som enkeltindivid kommer ny ind i fronten, må man hurtigst muligt optages i fælles frontarbejde på den ene eller den anden måde, så afstanden til de

4

ældre frontmedlemmer mindskes, og man lærer dem og frontens arbejde at kende.

Skolingsbehovet (her grundskoling) tilgodeses, men forholdet sig i sin nuværende form hverken til realanalyser eller til faget. Vi mener, at grundskolingsfunktionen må være en indføring i marxistisk teori, som knyttes an til vores fag. Dette kan bl.a. gøres ved flere konkrete diskussioner. Dermed lærer vi også at formidle vores synspunkter til ikke-marxister.

Det vi i første omgang har brug for, er nemlig at se værdien af marxistisk teoridannelse i forhold til psykologi. Disse konkrete diskussioner tænker vi os dels knyttet an til psykologi (hvilket kan foregå via (forhåbentlig snartkomende) realanalyser), dels til konkrete samfundsmæssige forhold. Formidlingsproblematikken kan ses på to måder. For det første må der ske en formidling af ældre frontmedlemmers viden til nye frontmedlemmer - dette sker på nuværende tidspunkt (uden for skolingssituationen) kun på nye medlemmers initiativ, og det endda kun meget lidt p.g.a. nyes usikkerhed over for "gamle".

For det andet må vi lære at formidle vores synspunkter til ikke-frontmedlemmer, dvs. folk der taler ud fra et andet grundlag end os.

På nuværende tidspunkt bruger vi det (de ?) første år på at indoptage en sprogbog, som senere blokkerer en sådan formidling. Dette mener vi som sagt også kan afhjælpes ved mere konkrete diskussioner i skolingssituationen.

Det andet behov, behovet for integrering, opfyldes overhovedet ikke. Dette mærkes mest på frontens plennummøder, hvor løbet for det første køres af de gamle, for det andet køres i sådan en sprogbog, at man først efter 1 år er i stand til at gennemskue diskussionernes indhold.

Nu er det ikke i vores interesse at sænke niveauet for frontdiskussionerne, men vi vil blot påpege, at da halvdelen af tiden går til skindiskussioner og en evig gentagen sig selv,

kunne man måske afse lidt tid til at forklare sagens indhold for de nye, som jo trods alt har to handicaps, idet de hverken har beskæftiget sig med Kritikken af den politiske økonomi eller med psykologi i nogen særlig grad.

Dette vare blot ment som en påpegnig, idet frontens plenum ikke kan være stedet for en integrering, som vi mener bør finde sted i f.eks. læsegrupper på tværs af trinene. Dette ville også være en fordel for kontinuiteten i frontens arbejde, da nye medlemmer så i højere grad vil være i stand til at drage nytte af ældre medlemmers erfaringer og viden.

Da fagkritikken, så vidt vides, hovedsageligt foregår i studiets almindelige opgaveskrivningsregi, må vi også berøre problematikken omkring opgaveskrivning på forproven (også her for at støtte kontinuiteten i det fagkritiske arbejde). Der opstår to problemer ved de første opgaveskrivninger. Dels at forståelse af, hvad fagkritik er, er mangelfuld, dels at kravet på forproven er en almenpsykologisk opgave (teoretisk). Disse problemer kan afhjælpes ved oprettelsen af et frontbibliotek indeholdende dels fagkritiske opgaver, dels et kartotek over fagkritisk litteratur. Yderligere vil en opfordring fra ældre frontmedlemmer, om at man er velkommen til at henvende sig, også være en lettelse.

Ved udfærdigelsen af dette papir har fornemmelsen af at skrive om en allerede kendt problematik gjort fornøjelsen mindre og usikkerheden større, både på grund af en måske ikke særlig kvalificeret problematisering og på grund af de noget spredte løsningsforslag.

Spørgsmål i forlængelse af "Om at være ny i fronten":

På baggrund af at oplægget skildrer nye medlemmers oplevelse af, at fronten opbejres af bestemte personer, af en klike af enkeltpersoner fremfor af bestemte problemstillinger, spørges: Hvad er grunden til den "persondyrkelse", og hvad kan vi gøre for at modvirke den?

44

Bevirker den åbne tilgang til skoling en evt. uansetlig kløft mellem ældre og nye frontmedlemmer, idet den lægger op til en agitatorisk fremfor en solidarisk skoling?

Ud fra oplæggets problematisering af, om skoling i kritikpolik kan være med til at opfylde kravet om forbindelse mellem teori og praksis for den enkelte nye studerende, spørges: Bør sammenhængen mellem psykologi og det, der læres i skoling, ikke prioriteres højere end hiatal? Bør f.eks. bevidsthedsproblematikken at det er levende mennesker, som er bærere af kapitalforholdet og historien ikke stå mere i centrum i skoling?

(III) FRONTIERNES FORHINDRINGER FOR REALISERE:

I efteråret 1974 skete der en øget tilgang til fagfront psykologi. Tilgangen var så stor, at den blev formuleret som et problem: Hvordan kunne det undgås, at den kom til at betyde en forringelse af det fagkritiske arbejde?

Det blev gjort af AU i papirer udsendt til medlemsmøde i fagfront psykologi d. 28. januar i år, hvor der samtidig blev skitseret løsningsforslag på den opståede situation: stramning på hvem der kan blive medlem; øget kontrol med dem, som er blevet det; skoling som et nåleøje til fronten.

Det er vores opfattelse, at løsningsforslaget indebærer en intern styrkelse af fronten som bureaukratisk organisation og en svækkelse af nye medlemmers mulighed for at orientere sig mod reale forhold, sådan at bliver i stand til at sætte deres faglige arbejde ind i et klassekamp perspektiv.

Vi vil her først prøve at begrunde, hvorfor vi mener, at bureaukratisering er ét eksempel på et frontinternt anliggende, som vanskeliggør det enkelte nye medlems orientering mod reale forhold gennem sit faglige arbejde. Dernæst vil vi prøve at begrunde vores opfattelse af, at skoling ikke er et uproblematisk nåleøje til fronten, ud fra en indholdsmæssig bestemmelse af forskellige områder som en skoling med rimelighed kunne forventes at berøre.

Vi mener, at forslagene er bureaukratiske, fordi spørgsmålet for AU (på det nævnte tidspunkt i hvertfald) alene har været, hvordan en bestemt frontpolitik kunne opretholdes på trods af den ændrede (medlems-)situation, og ikke hvordan den ændrede situation kunne bruges som udgangspunkt for at stille spørgsmål til fronten om fronten.

Indgreb som de nævnte mener vi i sig selv kan vanskeliggøre, at nye medlemmer i deres faglige arbejde kan orientere sig mod reale forhold, fordi de vanskeliggør, at en synsvinkel på fagkritikken kan etableres fra det nye medlems situation.

Etablering af sådan en synsvinkel er vigtig for det enkelte nye medlems oparbejdelse af en forståelse af, hvad det vil sige for netop ham eller hende at være socialist og psykologistuderende.

AU foreslår bl.a., at kontrollen af nye medlemmer udføres af skolingslærere, efter at de nye medlemmer har deltaget i skoling i et halvt år.

I det følgende vil vi begrunde vores opfattelse af, at "skoling" ikke er uproblematisk, ud fra en kritik af den skoling, der fungerer som introduktion til fronten, samtidig med at den udelukkende formidler en fremstilling af kapitallogikken 1).

Kapitallogik forsyner os med nødvendig forståelse af de objektive betingelser, som sætter proletariatet som objekt.

En fremstilling, som ikke går ud over kapitallogikkens rammer, er imidlertid utilstrækkelig, fordi den kun giver os én side af forholdet mellem arbejdets organisering i lønarbejde og kapital og bevidsthedsdannelse.

En anden side af dette problemområde udgøres af den sum af erfaringer, som opstår af arbejderbevægelsens historiske kampe, hvor proletariatet sætter som subjekt.

For oparbejdelsen af et klassekamperspektiv er det katastrofalt, om "organisering- og bevidsthedsdannelsesproblemet" fås dobbelthet, som skitseret ovenfor, afstedkommer en adskillelse.

1) At skoling af bl.a. AU placeres som noget uproblematisk i og med at den placeres som kontrolinstans, kan bl.a. ses i forbindelse af, at skoling i kritik er så abstrakt, at uenighed mellem deltagerne på et skolingskursus nemt bliver til "uvidenhed", "manglende forudsætninger" o. lign. hos den enkelte deltager.

Så længe skolen bliver inden for en fremstilling af kapitallogikken, indebærer det for os at se en risiko for, at vi i vores arbejde alene af den grund får svært ved at orientere os i de sociale forhold, og det vil sige, at vi får svært ved at oparbejde et klassekamp perspektiv fra det vi laver.

Så længe vi gennem skolen lærer en amputeret udgave af "organiserings- og bevidsthedsdannelsesproblemet" at kende, vanskeliggøres vi i at prætere et stykke arbejde, der kan bruges til noget som helst af andre end af psykologi studerende.

At dette sidste forhold nok er tristet tilstand i øjeblikket, ses bl.a. af Ole Marquards indlæg i "Oplæg og informationer til medlemsmøder den 7. og 11. oktober '74. Fagkritisk front" om "Realanalyseproblematikken".

Det hedder her, at "hvis vort realanalyse arbejde skal gøre sig håb om skabelsen af eksterne relationer, må vi sandsynligvis opgive intentionerne om, at et sådant arbejde vil være tilgængeligt for alle fagfronter" (139).

Som eksempler på sådanne "minus"-fronter nævnes "sprogfagene, psykologi o.s.v." (138).

Selv om der i øjeblikket ikke skulle findes psykologistuderende, som er kvalificerede til at deltage i realanalysearbejdet, ser vi alligevel hellere at en ukvalificeret end slet ingen psykologistuderende deltager i arbejdet.

Det gør vi bl.a. fordi, vi synes at argumentationen bag opsplitningen er forkert, og fordi en opsplnitning mellem de enkelte fagfronter på længere sigt vil skabe problemer mht at formidle erfaringer fra realanalysearbejde mellem de forskellige fronter.

Spørgsmål til "Frontierne forhindringer for realanalyse":

På baggrund af at oplægget forsøger at problematisere, om indlæring i kritikken af den politiske økonomi er tilstrækkelig til at sikre det fagkritiske arbejdes socialistiske perspektiv spørges:

a) skal vi gennem skolen erfare, at kendskab til krtpolek er nødvendig for det fagkritiske arbejde,

eller
b) skal nødvendigheden opstå for os gennem vores daglige arbejde inden for fronten ?

Hvis "a)", hvilke krav skal i så fald stilles til skolen, for at det kan opfyldes ?

Hvis "b)", hvilke krav skal i så fald stilles til det daglige frontarbejde ?

Hvordan forholder a og b sig til hinanden i dag inden for fronten ?

Har intro-skolen i en abstrakt fremstilling af kritikken af den politiske økonomi mulighed for at give nye studerende andre handlemuligheder mht fagkritisk arbejde, end de havde før skolekursuset ?

Hvilke indholdsmæssige ting i skolingsprogrammet var medvirkende til det store frafald i efteråret 1974 ?

III. REALANALYSE - FORSØG PÅ EN AFGRÆNSNING.

Realanalyseproblematikken udspringer idag af nogle erfaringer i fronten om, at fagkritikken har tendens til at forskanse sig i en teoretisk selvforståelse i forhold til dele af studenterbevægelsen og det øvrige samfund. Erfaringerne udspringer primært af to sammenhænge:

1) Fagkritisk Front har mindre fagkritisk berøringsflade med befolkningen udenfor universitetet, især arbejderklassen, end tidligere; 'Samarbejdet' mellem arbejdere og akademikere har overtaget eksterne fagkritiske projekter - med tilsvarende forringede muligheder for projekter, som ikke forstår sig selv i en DKP'sk ramme.

Det kan der sådan set ikke være noget forkert i. Historisk har hensigten været, at FF ville problematisere erfaringerne fra de første rapporter og opbygge en forståelse for intelligensens muligheder i et samarbejde med progressive dele af arbejderklassen. Da hensigten efterhånden var ved at være opfyldt, viste det sig at være vanskeligt at genopbygge den eksterne konkrete dialog på en voksende mur mellem 'Samarbejdet...' og studenterbevægelsen. FF prioriterede derfor eksterne projekter (realanalysemuligheder) i foråret 74, ved at afholde seminarer om fagkritik og arbejderklassen i feb. og okt.

2) Fagkritikken har udviklet en organisatorisk arbejdsdeling fagkritikere/parlamentarikere, som har haft til konsekvens, at det parlamentariske arbejde har selvstændiggjort sig i forhold til fagkritisk-indholdsmæssige arbejder. Den oprindelige mål-bestemt arbejdsdeling er på vej til at blive en indholdsmæssig kile i fronten, f.eks. i den forstand, at de funktioner bliver genstand for specifikke og uønskede rekrutteringsforsøge. Faren lurer for en splittelse mellem nogle, som arbejder med videnskabskritik, og nogle, som med fare for bureaukratisering, laver formkritik og sidder inde med alle uddannelsesøkonomiske informationer.

Behovet for realanalyser må på den ene side forstås ud fra erfaringerne fra denne teoriopbyggende fase. Som noget andet og mere end denne fase analyser. Vigtige analyser fra denne fase var f.eks.: enkeltvidenskabernes subsumption; alene momenter ved arbejderbevidstheden; arbejdsdidaktikkens specifikke form og indhold; den borgerlige offentligheds produktions- og konsumtionsforhold.

Disse analyser er og har været vigtige for en aftaning omkring fagkritik, de af fagkritik. Men de har ikke real-empirisk gyldighed. De har søgt, især med udgangspunkt i den almene kapitalismeteori, kritikken af den politiske

økonomi, at opstille almene love for erfaringsdannelse og videnskabelighedens historie. Det vil føre for vidt her, men det er overordentlig vigtigt at påvise netop hvorfor i de enkelte tilfælde.

En realanalyse vil derimod kunne sige noget om, i hvilket omfang konkrete erfaringer, adfærd, mm., som de sociokulturelle afbildningsteknikker kan medvirke til at bringe å på begrebslig form, belyser og berunder de almene love, som er opstillet for samfundets udvikling og udviklingen måde en bestemt borgerlig arbejdsdidaktik er ideologisk - på hvilken måde og i hvilket omfang arbejdere konsumerer den borg. offs. produkter, osv. osv.

Især for de enkeltvidenskabere, som er psykologi, som har indvidet og mennesket som genstand, er det vigtigt at søge det (arts-, klasse- køns- m.m.) specifikt ved subjektet i dets totalitet gang på gang, for at videreudviklingen af den materialistiske subjektteori ikke skal forløbe som et spil med af-talte brikker. Der er en fare for, at de givne brikker eller abstrakte bestemmelser efterhånden høves op til at have real gyldighed.

I et lokalt samarbejdspektiv mellem FF og arbejderklassen er det vigtigt, at fagkritikken griber an til lokale (nationale eller provinsielle) realanalytiske projekter. Vesttyske, amerikanske, københavnske undersøgelseser kan være anskuelige for en mere total begribelse af bevidsthedsfor-memes og kapitalens udviklingsniveau. Men et samarbejde må tage udgangspunkt i arbejdernes grundlæggende erfaringer, som i lighed med deres livspraksis og i modsætning til hvordan man kan forstå kapitalens bevægelse, er konkrete og lokalt orienterede.

En anden begrundelse for realanalyser udspringer af behovet for en konkret kritik af den borgerlige psykologi. I de sidste år har der været en tendens til at lade denne 'være i fred' - dvs. en tendens til i fagkritikken totalt at forkaste at beskæftige sig med den. Fronten har berunder udviklet sig i nogle alternative sociale grupperinger med en mere eller mindre kritisk indforstået referensramme. Dette har selvfølgelig (studenterbevægelses-) historisk været en nødvendighed, for at kunne få opbygget væsentlige bidrag til en kritik af- eller en kritisk psykologi. Dette er der også al mulig grund til at fortsætte; men der er grund til at overveje betydningen af en dialog med den borgerlige psykologi og dens fortællere ved siden af. Det burde der nu være kapacitet til at gøre.

De borgerlige psykologer får i denne periode tendentielt mulighed for en (forhåbentlig i hovedsagen falsk) sikkerhedsfølelse i deres borgerlige selvforståelse. Den må vi nu i højere grad hjælpe den over. Men de har osse fået unødvendige muligheder for en forsimplet opfattelse af den marxistiske kritik og videnskab.

Lige så vigtigt i en organisatorisk sammenhæng er det, at denne manglende dialog indvirker på frontens reproduktionsbetingelser. De nye medlemmer har ikke mulighed for at få en klar fornemmelse fra FP's opfattelse af forholdet mellem borgerlig og marxistisk psykologi. Enten udmønter dette sig i, at nye medlemmer er mere accepterende mere borgerlige i deres videnskabsforståelse - eller de har i højere grad end de ældre medlemmer gennemgået denne afklaring inden de trådte ind i fronten og forkastet den borgerlige psykologi - de er mere iværksatte.

Det er imidlertid de indholdsmæssige følger af manglende realempirisk materiale i fagkritikken, der her er emnet. For at komme ind i en dialog med den borgerlige psykologi, for at fagkritikken kan genopstå med den klare politiske potens, må vi arbejde lige så konkret orienteret som den. Den borgerlige psykologi har en konkret fremtoning i samfundet: psykologisk praksis, konkret undervisning, og den har i sine teorier tentens til brugsorienteret perspektivering. En dialog med den fordrer derfor realempiriske udmøntninger af de ansatser til kritisk psykologi, som er under opbygning. Real-empirisk kan i denne forbindelse betyde analytisk virksomhed, som søger at afbilde virkeligheden, som den ser ud i sin realitet, frem for at afbilde den fortolkende.

Nu er det jo heller ikke meningen, at fagkritikkens realanalyser skal konkurrere med den borgerlige psykologis/sociologis resultater, på deres præmisser. Det kendetegnende for dem er, som det fremgår af deres hyppigste metode - den hypotetisk-deduktive - at søge størst mulig objektivitet, Dette begreb, der som ofte påberget en en ideologisk undskyldelse for at undlade at eksplisitere den kapitalaffirmative indsigt, en latterlig tro på, at forskningen kan sætte sig uden for kapitalforholdet og dets historiske tendens, er det højtautomatiserede senkapitalistiske samfund ensbetydende med en overordentlig raffineret forskningsteknologi, med overordentlig høje investeringer i produktionsmidler til forskningen. Realanalysens videnskabelige overlegenhed over denne metode, er som nævnt at den forstår empiri som fremtrædelsesformer for kapitalforholdets historiske- og individernes livshistoriske tendens. Empiriske forhold ses hvenken som sammenfaldende med eller modviseende denne abstrakte begribelse, men empirien er i bedste fald langt mere kompliceret og sammensat.

De borgerlige empiriske resultater er ligeledes hverken sande eller falske, De har i bedste fald begge dele i sig. Det ville være tåbeligt ikke at anvende disse materialer i fagkritikken på en selvklar kritisk måde. De nævnte højtspecialiserede produktionsbetingelser (MDB, masseinterviews, statistik) er omverhoedet ofte en forudsætning for at blive hørt i en borgerlig offentlighed. Kritisk - vil sige at fremhæve de sande og kritiserende de falske aspekter konkret. Det vil osse sige at vælge specielt de

mere 'åbne' og fortolkningvejlige borgerlige undersøgelser, idet de især er åbne for realanalytisk at begrunde den historiske tendens under kapitalismen - og derved for at anvise konkrete handlingsperspektiver. Det vil især dreje sig om statistik over den danske befolkningsarbejde, leve- og opvækstforhold, erhvervsundersøgelser, økonomiske og politiske overensigtsværker og hverdagsfænomenologiske beskrivelser.

Men det er osse vigtigt at være sig den indbyrdes sammenhæng mellem undersøgelsesmetode og 'hypotese' i borgerlig empiri bevidst. Undersøgelsesmetoden er ikke værdifri - men udformet i bestemt øjemed. Derfor er en fortsat analyse af kritiske muligheder for dataindsamling nødvendig. Også fordi de borgerlige forskere (bevidst?) undlader at tage nogle bestemte emner op - f.eks. inden for Klasespecifikke bevidsthedsforskning.

Konklusion.

- Problem for fagkritikken/FP:
 1. manglende politisk potens
 2. splittelsen prim.org./fagfront
 3. splittelsen nye/gamle medlemmer
 4. den ringe psykologiske perspektivering - især i intraskolingen
- Realanalysens hindre til løsningen:
 1. real-politisk afklaring uden nødvendigvis prim.org. arbejde
 2. perspektiver for konkret samarbejde med arbejderklassen
 3. perspektiver for fagkritikkens fremtidig
 4. realanalytisk begribelse lægger op til indholdsmæssig diskussion af forskellige strategier for udannelsessektoren og den øvrige klassekamp
 5. øget konkret psykologisk kritik

Spørgsmål til afsnit III.

- I hvilket omfang kan realanalyse-prioritering "løse" de to problemer - komplekser fagkritikken står over for idag.
 - den mindre fagkritiske berøringsflade med befolkningen uden for universitetet, og
 - den organisatoriske arbejdsdeling fagkritikere/parlamentarikere, som har haft til konsekvens at det parlamentariske arbejde har selvstændigt gjort sig i forhold til fagkritisk-indholdsmæssige arbejder?
- Hvilke eksterne forhold er ikke indeholdt i oplægget? Hvordan forholder det sig med dem ved en opprioritering af realanalyser?
- Diskuter realanalysens område og foreslå realanalytiske projekter, I selv kunne tænke jer at deltage i? Iven skal bestemme hvad der skal forskes i? Er det os som frontfolk eller genstanden for undersøgelsen eller modtagergruppen?

IV. Realanalysens formidlingsproblematik.

Kort sagt kan disse overvejelser rummes i to rubrikker, nemlig formidling udadtil og formidling indadtil (såkaldet ekstern og intern fagkritik):

I. Formidling til de omtalte, de berørte, dvs. historiens hovedpersoner, hvis hele situation søres til genstand, kan ske under hensyntagen til følgende forhold.

Formidlingen kan ske UNDERVEJENS, som en gensidig læreproces, dvs. hvor en arbejdsgruppe suppleres med deltagere som har realiteterne tættere inde på livet end de svaderende, som op søger denne virkelighed og gør den til genstand for deres overvejelser og teoretiseringer. Hvorledes denne supplerende rolle skal ske kan ikke nå at blive diskuteret her, men målet må være at bryde med den empiristiske narcissisme (det forsigtige spørgeskema eller nogle hastige intervjuer med derpå følgende de hurtig tilbagetrækning) såvel som med den teoretiske narcissisme (almendernes alt-forklarende lys).

Et sådant forløb bør nok overvejes som en relevant forskningsstrategi, der ikke blot snytter på virkelighedens overflade, men også giver sig tid til at fordybe sig i de særlige forhold som gør sig gældende under vore almene betingelser, det kapitalistiske samfund og dets udbygning, dvs. det er først og fremmest tilsløringsmekanismerne som må afsløres.

Set inde fra studiet, så lægger eksamenssystemet et kvælende pres på individet, resultatet er individualisering og instrumentaliseret tvang i retning af "resultat"-produktion, noget som også øger indflydelse på fagkritiske opgaver kvalitet. Dette udarter let i en vilgen tilbagefor at fremlægge "forløbsbeskrivelser", der ikke kun kategoriserer arbejdet, afslører andre som i besiddelse af den og den bevidsthedsform, men også en selv og ens egen samfundsmæssige placering og isolation. Teori-dannelser reproduceres ukritisk, sådan har det altid været og der er generelt alvorlige problemer med dialektikken. Det almene fætiernes og det særlige undviger sig samtidig forståelsen, et problem som viser sig både i borgerlig og marxistisk forståelse, for materialisme. Det usystematiserede må imidlertid ikke fortrænges blot fordi der ikke foreligger nogen "kåndt" eller "videnskabelig" metode, der kan transfere væu. Problemet består således i at bruge videnskabelige metoder, ikke for blot at bedrive videnskab, men for at vinde viden om helt relevante problemstillinger. Realiteter har ofte vist sig at være historisk meget afgrænsede, som om der ikke historisk set gives masser af eksempler på teoridannelser som udtryk for akademiske hjerneføstre.

Skal vi arbejde med en kritisk materialistisk videnskab så er forholdet mellem historiske betingelser og bevidsthedsformer således et område som det er vigtigt at forholde sig til, både hvad angår de former for organisation og bevidsthed der aktuelt forefindes på universitetet, såvel som i samfundet i det hele taget. Intelligensen må, hvis den vil undgå blot at ende som funktionær med snævrede mancherter i den kapitalistiske stats reproduktionsfæne, ikke blot udvikle samfundskritikken indenfor universiteternes delvist skæmmende ly, men også derudover forsøge at tage praktiske konsekvenser af den "marxistiske" holdning. Dette må ske på følgende vis:

1. Forsøge at arbejde med konkrete analyser af konkrete problemer, som så kan omsættes til handling, være en handling, dette må være målet.
2. At overveje indenfor hvilke organisatoriske rammer dette skal foregå (både indenfor og udenfor universitetet), dvs. etablere en stillingsang til forholdet mellem kritisk videnskabelig organisatorisk ramme for formidlingen af denne viden (Jeg tænker ikke på afholtsbetragtelse, men på de politiske organisationer på venstrefløjten). Herunder forholdet mellem videnskab og partiaktivitet.

Et sådant indrettet arbejde vil sikkert i højere grad kunne stimulere udviklingen af real-analyser, der tør citere den satans virkelighed, såvel som det er mere læseværdigt, mere synsbarligt end den kedelige eksamensuretten. Foråbentlig vil arbejdet kunne formidles tilbage til brugerne i samfundet, dvs. både os selv og de vi kæmper sammen med. Jeg mener her brugere der ikke behøves at være en snæver avantgarde indenfor en fagkritisk offentlighed, men også andre, der ikke har begrebet undertrykkelsen teoretisk, men nærmere blot har følt eller set de udslag af irrationalitet, som kapitalismen pisker frem. Derfor må et uomsorgeligt krav til en real-analyse også være, at den forholder sig til modtagergruppens politiske selv-forståelse, dens total-politiske udtryksformer, og dette ligegyldigt i hvor høj grad disse ikke umiddelbart synes at ændre en skid på det hele. Ingen arbejds-psykologisk undersøgelse uden be-lysning af socialdemokratietrolle osv. osv. Kæst økonomismen overbord og se det økonomiske og det politiske i en helhed, som baggrund for en kritikk hvor der både er noget og nogen at laste. Det er for let at sige at det jo med nødvendighed må være sådan, kapitalens bevægelse taget i betragtning, det er kort og godt ikke tilstrækkeligt!!!!

REALANALYSENS FORMIDLING ER SÅLEDES ET PROBLEM SOM MÅ LØSES UNDER dens produktion, ellers kan den godt få lov til at samle støv.

II. Formidling af arbejdsresultater indadtil i en frontssammenhang, dvs. som undervisningsmateriale og som genstand for kritik og nyformulering af problemerne. Dette giver selvfølgelig problemer af særlig organ-nisatorisk art. Alt er ikke gjort med en blot præsentation af "vårdige" arbejdsresultater. Der må også overvejes en form for skoling, der ikke blot er teori-oparbejdning, men også lægger op til mere konkrete politiske diskussioner, f.eks. omkring projekt-forberedende emner. Dette skul-le kunne ske gennem fortløbende at tage denne diskussion op, og således muliggøre en kollektiv opsigning af relevante problemområder, med deraf følgende muligheder for arbejdsdeling. Desuden er det nok væsentligt at få inddraget ikke blot en klasse-analyse af polit-økonomisk karakter i skoling, men også en mere historisk præget gennemgang af den borgerlige intelligens' forhold til arbejdsformers levetid. Desuden ville det måske af de "marxistiske" bevidsthedsformers levetid. Desuden ville det være ønskeligt med mere historiske bevidsthed (men da der findes en form for sektoriisme på bjerget, som inhyser af historikeren, så bliver det nok svært at løse), sålænge fronten ikke tager forhold op som den danske arbejderbevægelses historie, den revolutionære teoris historie osv. er det faktisk latterligt at påstå, at skoling skal kunne konkurrere med den virkelighed som helst anden politisk sammenslutning. Desuden ville det være frugtbar, hvis vi også erkendte, at genstanden, genstandsområdet ikke blot er noget dørude (døren står åben til vulgar-materialismen), men må også indbefatte vore erkendelseskapaciteter, vore teorier, der henholdsvis gøres mulige eller stagnerer under indflydelse af både interne og eksterne, såvel som af teoretiske og praktiske forhold.

Spørgsmål til "Formidlingsproblematikken":

Oplægget rummer en række argumenter for, at fagkritikere og fagkritikkens indhold "påvirkes" af det borgerlige universitet i en ubekendt retning. Følgende spørgsmål kan stilles?

1. Kan vi overskride den (fagkritiske) mellemleghedsbevidsthed? Hvordan undgås det, at det revolutionære sindelag forbliver metafysisk. Hvor- den undgås og overvindes forestillinger om de intellektuelle som en avant-garde?

2. Samtidig med at vi forsøger at oparbejde en psykologi-kritik med et socialistisk perspektiv, må vi også tage stilling til flg. :
Vil vi evt. akceptere at lave materiale til de reformistiske dele af arbejderklassen?

Hvordan skal formidlingen af kritikken af den politiske økonomi til modtagergrupper (f.eks. på en bestemt virksomhed) vægtes rent dialektisk i forhold til den mere konkrete og specificerede realanalyse?

Hvordan løses formidlingsproblemet samtidig med at vi som studerende arbejder inden for en økonomisstruktur?

V: Konsekvenser for Intro-skolingen.

I vores perspektiver på intro-skolingen har vi forholdt os til følgende funktioner, som er kendetegnende:

f. Skolingen skal bringe relevans af fagkritik gennem en kritik af fremherskede borgerlige historie-opfattelser og de økonomiske psykologiske teorier og former for praksis. Dette fremgår af, at skolingen er den eneste front-aktivitet, der er åben for ikke-medlemmer,

herunder påvise, netop kritikken af den pol. økonomis kritik-overskridende karakter, dvs. formidles dennes indhold på introduktionsniveau og fæstne dens omfang eller gyldighed. Desuden bidrage med senkapitalistiske eksempler som staten, uddannelsesøkonomi, m.m.

Vores kritik retter sig mod en tredje funktion, som ikke i tilstrækkelig grad er opfyldt: Skolingen må bidrage til at aktivere til fagkritiske projekter, læsegrupper og generel øget aktivitet inden for fronten.

M.h.t. at formidle relevansen af fagkritik er det vigtigt at holde fast ved, at fagkritik har en konkret side (kritik af undervisning og forskning - en dialog med de borgerlige lærere) - det står såmænd i grundlaget at vi er praktiske fagkritikere. Vi peger på, at skolingen vil være bedre tjent med at inddrage ikke afkrækkende, men) kritik ig aktiverede borgerlige teorier og undersøgelser ind under denne funktion, altså som eksemplariske læremateriale i hvordan man ikke skal gribe problemerne an. Desuden pege på, at det er vigtigt at udøve fagkritik af alle bevægelsesformerne den borgerlige psykologi anvender. Måske især de empiriske undersøgelser og indlærings/kognitionspsykologien efter de første års empiri-frygt og modsætninger til kognitions-folkene.

Dette lægger op til en mere undervisningsrelateret skoling, knytter an til deltægernes erfaringer på instituttet. Skolings-rekrutteringen er jo i høj grad semester-specifikt. et princip man kan overveje at gøre mere gældende. På den måde vil skolingens formen blive mere dialogpræget. Det modvirker tendensen til at tro, at man skal have løst hele Introduktionen... Kapitalen osv. før man kan begynde at lave fagkritik.

M.h.t. kritikken af den pol. økonomis uømgængelighed, så skal det slås fast, at vi ikke er teori-fjendtlige. Vi mener ikke at ændringerne skal ske på bekostning af det indhold der er idag. Det skal nu heller ikke udvides - vi er imod at erstatte intro-skoling med Kapital-læsning p.g.a. skolings mangefunktioner. Realanalyser er et perspektiv, som kan modvirke en kløft mellem kritik af samfundet og kritik af psykologien - en kløft der ikke er til fordel for psykologien, men for statens betjænere! Denne kløft fremtræder ofte som en autoritetssmag mod sætning mellem ældre og yngre PP-medlemmer, en modsætning som er borgerlig i sit inderste væsen og ikke fremmer fælles optræden for de fælles mål (jvf. 4. sem. Problemet på sidste frontmøde!).

Abstraktionsniveauet kommer ned på deltægernes plan, og lægger mere op til en forståelse for arbejderklassens (det revolutionære subjekt) situation og historie, desuden lægger det også op til handling (Sør op med den feticherede videnkabelighed!). PP skal også handle politisk for at medlemmerne ikke tvinges ind i primærorganisationerne før tiden, før at få en politisk skoling, som fronten ikke kan tilbyde.

Overhovedet at besvare spørgsmålet: Hvorfor kritikpolik er en nødvendighed for en psykologi-kritik? Dette må besvares under skolingen (og ikke forudsætte det besvaret inden!!). Dette er afgørende vigtigt for at forhindre at den økonomiske borgerlige psykologi lades i fæd gennem videre og videre teori-oparbejdning.

Vi foreslår endvidere, at denne undervisnings-relateret følges op af oprettelsen af nogle fagkritiske konsulenter inden for studiets enkelte discipliner, dvs. oftest på trinene. Det bør være ældre studerende, måske snart (lønede) lærere, som kan vejlede opgaveskrivende studerende, skabe en vis kon-tinuitet i fagkritikken og oplyse de PP-studerende om hvad der er lavet af fagkritik før og hvor langt man ellers er nået, og hvad fronten kunne ellers kunne ønske sig blev taget op. Man kan også forestille sig, at disse konsulenter efterhånden gav feed-back på ~~de~~ opgaver fra PP på det abstraktions-niveau, hvor de aktuelt befinder sig. Dette kunne være godt, efterhånden som der produceres så mange fagkritiske opgaver, at der ikke afholdes evaluering for dem alle.

ETNOGRAFI.

- indledningsvis er det nødvendigt at fastholde disse bemærkninger for-
reløse status. De er altså ikke konklusionerne på en diskussion, der
har bragt klarhed over de problemer, der knytter sig til bestemmelsen
af genstandsområdet for en kritisk konciperet "etnografi". Hvad der se-
ses blotlagt er den foreløbige koncensus, der er opnået inden for EFF's
rammer, således som denne opfattes af oplægsskriveren.

Den væsentligste vanskelighed der rejser sig, når et forslag skal gøres
på - historisk reflekteret - at fastlægge etnografens genstandsområde,
er, at fagets historie lagt hen ad vejen er selve kapitalismens historie.
Eller mere præcist: kolonialismens og imperialismens selvforståelses
historie. Heraf følger selvindlysende, at den første forudsætning for over-
hovedet at skrive denne historie er en fase-bestemmelse af kapitalismen
- og noget sådant er som bekendt endnu ikke nået.

Alment kan man sige, at faget har beskæftiget med forsøg på videnskabelige
analyser af extra-europæiske samfund, eller "primitive" sub-kulturer i de
industrialiserede lande (ix N-Amerikanske indianere, afrikanske og asiatis-
ke stammefolk, bønder osv). Der skal ikke her redegøres særligt specifikt
for fagets udvikling fra midten af 1800-tallet op til i dag; derimod vil
fagets nuværende situation - der selv for den mest borgerlige etnograf må
tegne sig som præget af en krise - blive søgt bestemt ud fra to begivenheds-
forløb, der har været af afgørende betydning for hele venstrefløjen:

- den formelle afkolonialisering
- krigen i Indokina

Etnografens krise

Det forekommer her vigtigt, at fastholde universiteternes krise som en
såvel institutionel som videnskabelig krise, idet der i netop dette fag
viser sig en paradoxal diskrepans mellem institutionel opblomstring og
faglig/videnskabelig fallit. På den ene side sker der fra midten af 50'erne
et tydeligt brud med den indtil da alment accepterede teorigennemførelse - et
brud der har ført i de mest forskelligartede retninger (de fleste blind-
syder); på den anden side slutningen af 60'erne et veritabelt boom i stu-
dentertilgang - både her og i udlandet.

Den koloniale frigørelse var for fagets udøvere ensbetydende med, at fa-
gets objekter - der i lange tider var blevet opfattet forholdsvis uproble-
matisk, som nogen man under kolonialofficerens beskyttende vinger kunne
næse sig ind på, studere, og derved meritere sig indtil man fik en lære-
stol i det europæiske - begyndte at optræde som subjekter, der ville be-
stemme over deres egen fremtid, og begyndte at handle i overensstemmelse
hermed. Objektet problematiserede selv den grundlæggende premis for den
videnskabelighed, der var fremherskende - at de "primitive" samfund var
statiske og ligevægtssøgende.

Den ikke uvæsentlige praktiske funktion etnografien havde haft: at præcify-
cere nyttig viden for kolonialadministrationerne, faldt endvidere bort.

Der opstår således, fra midten af 50'erne og frem, en rådvildhed samt teori-
er og metoder, der udmønter sig dels i en række idealistiske opfattelser

- cognitiv antropologi
- generative modeller
- netværksanalyser

der må siges at være baseret på en opfattelse af feltarbejdet som det ens-
te sælgørende/ "faghistorisk" legitimerende element i etnografien. Pro-
blemet om hvad man skal bruge de data til, der kommer ud af et årelangt
feltophold i et eller andet lokalsamfund ofres ringe opmærksomhed - man
forblir i det rent deskriptive, mens man falder bagud den analytiske in-
tention, der dog i det mindste var indeholdt i de tidligere arbejder.

Endvidere har der været tale om en række materialistiske ansatser

- neo-evolutionisme
- kultur-materialisme
- Althusser-inspireret strukturalisme

der dog alle er kendetegnede ved en iøjnefaldende mangel på politisk po-
tens. Dette er formodentligt betinget af en fixering på det traditionelt
bestemte genstandsområde (den geografisk/ideologiske: de extra-europæiske
- primitive), uden en videnskabelig begribelse af sammenhængen med den
kapitalistiske ekspansion.

Endelig har der været tendenser til at vende blikket "indad", dvs anvende
de indviklede metoder (feltarbejde, participant observation, etc) i
undersøgelsen af engelske og amerikanske slumkvarterer og nordiske lokal-
samfundsproblemer.

Således kan det sammenfattende siges, at der på det etnografiske "marked" forefindes en sand syndflod af konkurrerende retninger, der alle - på den ene eller anden måde - er i stand til at legitimere sig via henvisninger til elementer i fagets teoretiske tradition; men som sjældent/aldrig blir argumenteret ud fra de forandringer, der rent faktisk er sket i det traditionelle objekt.

Denne situation profileres af diskussionen om det der i første omgang blev kaldt fagets etiske problemer. (I dag er det nok de færreste der vil benægte deres politiske natur.)

Det er ganske illustrerende for dette forhold, at referere to typer af holdninger til Vietnam-krigen, der manifesterede sig blandt de mere materialistiske af fagets amerikanske udøvere. Her fandt man på den ene side de såkaldte "helikopter-antropologer", der udførte efterretningsopgaver for invasionsstyrkerne - og hvis resultat var af vital betydning for krigførelsen; og på den anden side fandt man antropologer af stort samme teoretiske overbevisning blandt initiativtagerne til de første anti-krigsarrangementer i USA.

Retrospektivt er det naturligvis ikke svært at se hvilken af disse to - i den historiske situation extreme - holdninger, der havde fremtiden for sig (ligesom det heller ikke i dag er svært at se hvem det er der ikke kan få stillinger nogen steder overhovedet - bortset fra CIA); men pointen er da også en anden. Nemlig den: at der ikke i de materialistiske ansatser er noget forpliktende forhold mellem forsøg på videnskabelig teoretisering samt empiriske analyser og politisk praksis.

Der er dog ingen tvivl om disse og lignende tilfælde

har været af stor betydning for den venstredrejning, der generelt betragtet må siges at være sket inden for faget. Blot er der tale om en radikalisering, der mere end noget andet antager form af global "social indignation". Alt taler for at det er netop denne type af radikalisering der har været det samfundsmæssige udgangspunkt for det ret kolossale opsving i studentertalgangen, der karakteriserer årene fra o. 1970 og frem - internationalt såvel som lokalt.

Krigens nedslag lokalt.

En væsentlig forudsætning for at forstå etnografiens udvikling i Danmark er erkendelsen af, at den aldrig har haft de ovenfor nævnte konkrete funktioner i et kolonialt eller neo-kolonialt system. (Hvis nogen skulle tænke: James hvad med Grønland? Så er der kun det at sige, at etnografierne her til lands nærmest flygtede, da den såkaldte modernisering sattes i værk - hvilket måske er nok så sigende!) Der er altså tale om et fag, der ikke - i modsætning til situationen i fx England eller USA - har haft anden samfundsmæssig funktion end produktion af ideologi.

Almen borgerlig dannelse, kuriose beretninger om "de vilde folks underlige skikke", baggrund for farvestrålende dobbeltvider i "Samvirke", eller udgangspunkt for lysbilledforedrag i husmoderforeninger o. lign., det er den funktion etnografien - i det væsentlige - har haft. Dens udøvere gjorde sig knapt gældende i 60'ernes U-landdebatter, men overlod slagmarken til journalister, folkeskolalærere og økonomer af typen Mogens Boserup.

Dette havde naturligvis sine objektive årsager. Dels den faglige krise og dels det forhold, at antallet af studerende og lærdaguddannede i disse år var ganske lille; og endelig det, at fagets lokale tradition i langt højere grad var kulturhistorisk og museal i sin orientering, end den mere generelle situation, der er sagt antydset i det foregående, kunne synes at vise. De historiske årsager hertil skal vi lade ligge i denne forbindelse og blot konstatere, at de almene opbrudstendenser slog sent igennem, dvs sammen med den store stigning i studentertallet, hvilket bevirkede en forskydning af interessefeltene over mod de mere sociologisk orienterede dele af faget.

Det forekommer rimeligt at antage, at denne mangel på umiddelbar samfundsmæssig relevans - og dette taget i snært sagt enhver betydning - sammen med de alvorlige beskæftigelsesproblemer, der tegner sig for fagets kandidater, er hovedårsagen til, at over 4/5 af hver studenterårgang forlader faget efter bifagsexamen.

Dette er blot et af flere forhold, der har haft en åbenlyst retarderende virkning på udviklingen af det fagkritiske arbejde. Et andet har været den stadige optagethed af strukturelle problemer snarere end fagligt/indholdsmæssige diskussioner. Der er således blevet lavet nye studieordninger

66

på bifag snart sagt hvert eneste år, etableret et hovedfag etc. Derimod var det først efter langvarige diskussioner inden for den da meget diffuse fagfront, at et mere systematisk skolingsarbejde kunne iværksættes i foråret 1974. Koncentrationen af ressourcer på det indlysende nødvendige arbejde med oparbejdelsen af de nødvendige kvalifikationer, har imidlertid bevirket, at det konkrete fagkritiske arbejde, efter en meget aktiv men også prakticistisk og diffus periode, på det nærmeste har været ved at gå i stå.

Det arbejde der er foregået har enten været abortive forsøg - mislykkede netop på grund af frontens manglende evne til at tage kvalificerede diskussioner af indholdsmæssig art; eller også har de - skønt foretaget af personer tilknyttet fronten - haft temmelig privatistisk karakter, netop fordi fronten ikke har evnet at perspektivere de gode ider og sætte dem ind i en samlet fagpolitisk strategi.

Der synes nu at tegne sig noget lysere perspektiver end dem, der er opullet ovenfor. Tidligere upræcise, langstrakte og resultatløse "målsætningsdebatter", er blevet afløst af relativt kvalificerede diskussioner, der har forsøgt at præcisere EFF's opfattelse af hvad der må være de relevante arbejdsfelter for en "etnografi", der på den ene side nødvendigt må legitimere sig i forhold til det borgerlige universitet og den borgerlige stat, og på den anden side kan fungere inden for en arbejdsdelt marxistisk videnskab.

Noter fra Genstandsområde-diskussionen.

Ud fra en konensus om, at faget i dets nuværende udformning er aldeles irrelevant for kapitalens reproduktion - dette betraget ud fra danske/århusanske forhold; at informationer der frivilligt/ufrivilligt overlades til efterretningsorganer eller for den sags skyld multinationale selskabers afdelinger for marketing og produktudvikling er indlysende, men disse fænomener er indtil kun potentielle og ikke aktuelle - har der gjort sig to hovedsynsvinkler gældende:

- en Althusser-inspireret/struktur-marxistisk
- en der tager kritikken af den politiske økonomi som udgangspunkt for analysen af ikke-kapitalistiske samfundsformers
 - om man vil "socialitets-former" - subsumtion under kapitalen.

67

Når den førstnævnte synsvinkel har kunnet vinde indpas og betydelig genklang, må det bl. a. ses begrundet i, at det er disse synspunkters fortalere, der i den internationale debat tilsyneladende har leveret de mest konstruktive forsøg på løsninger af fagets krise. Derimod har de imperialistiske teorier, der har været a la mode været kendetegnet ved et indlysende forfald, der ikke har kunnet danne baggrund for nogen form for konkret arbejde, uden en langvarig skolings- og oparbejdsproces. I lyset af den ovenfor løst skitserede front-historik må det være klart, at dette arbejde endnu kun kan være i en indledende fase.

En ikke uvæsentlig pointe i denne situation er, at kapitalen ikke slet og ret "subsumerer" hvad som helst uden hensyn til det subsummeredes karakter. Ikke-kapitalistiske "socialitets-former" har en egen-dynamik, der i betydeligt omfang må determinere subsumtionens form, og heraf følger at analysen af subsumtionsprocesserne må medreflektere såvel det undersøgte objekts status underlagt kapitalen som overgrænsende subjekt, som dets eget subjektive - formbestemende - elementer. (Denne erkendelse har iøvrigt medvirket til en afklaring af hvilken status man kan tildele de førstnævnte synsvinkler, idet de i denne sammenhæng kan ses som et af flere forsøg på materialistiske analyser - og som sådant må de kritiseres og indoptages i det videre arbejde.)

Desuden følger heraf, at det enorme empiriske materiale der allerede er gennemarbejdet inden for den borgerlige etnografi ikke er at betragte som spildt arbejde, men derimod via en kritisk gennemarbejdning muligvis kan anvendes i mere omfattende sammenhænge.

Ud fra dette kan der udledes en række nødvendige momenter i det videre arbejde med præciseringen af indholdet af det ovenfor temmelig abstrakt bestemte genstandsområde:

- en fortsat skoling i kritikken af den politiske økonomi, og et aktivt arbejde i forbindelse med periodiceringen af kapitalismen, der på længere sigt kan lede til rekonstruktionen af en adækvat imperialistiske teori - en teori for kapitalens ekspansion
- en nærmere undersøgelse af den "subjektive" side, specielt med henblik på de evt. formbestemende elementer, og de emancipatoriske potentenser
- en sammentænkning af disse to arbejdsområder, der særligt fokuserer på den resistenskraft der aktuelt er tilstede over for subsumtionen

og denne modstands betydning for krise-cyklus'ens forløb.
 - heraf pointeres endeligt; nødvendigheden af at EFF indgår betydeligt mere aktivt i det fælles arbejde i Fagkritisk Front, idet dette må ses som en forudsætning for ^{oghåbets} kvalifikationer der skal til før det her skitserede projekt lader sig blot foreløbigt indløse

Jeg skal ikke her andet end blot antyde de strukturelle konklusioner der må drages af det ovennævnte. Kun dette at H-planens mere altsene tendenser til slagtning af humaniora utvivlsomt også vil ramme et fag som etnografi. Det er her muligt dels at forsøge at dække sig under de mussele sider af det nuværende fag, og dels at forsøge at gøre faget mere "salgbart" ved en mere direkte propageren for fagets - dvs et "moderniseret" fags - betydning for forståelsen af U-lands- udviklingsproblemer o. lign.

Mulighederne herfor forekommer at ligge i en "liberalisering" af studieordningen, således at der blir frihed for såvel Løke som Thor - også med hensyn til anvendelsen af bevillingerråddene, stillinger og specielt undervisningsassistenter - hvis de ellers eksisterer efter sommerferien.

Lars Hall

OPLÆG OM DSF-KONGRESSEN.

DSF har netop afholdt årskongres.

Det har været fremført, at der med denne kongres skulle være blevet markeret en ~~markering~~ ^{markering} problematisering af DSF's og studenterrådenes hidtidige politiske linje, og at der skulle være blevet markeret en om-lægning.

Således som DSF og studenterrådene selv forstår omlægningen drejer det sig om, at der nu skal lægges vægt på en omfattende mobilisering af studenterne, en mobilisering, som ikke blot består i at poste information og materiale ud i hovederne på folk om kapitalismens abstrakte ubyligheder, men som består i at udvikle erfaringsprocesser, der godtgør kapitalismens konkrete ubyligheder.

Det parlamentariske arbejdes begrænsninger er blevet synligt, og dette arbejde må derfor ændres, og samtidig har denne erkendelse medført, at de studerendes organisation nu taler om at lægge vægt på ~~en~~ udvikling af mobiliseringsarbejdet.

I den aktuelle situation må det være nødvendigt at spørge, ikke hvorfor denne ~~situation~~ ^{situation} er opstået, så meget som hvilket perspektiv de studerendes organisation er i stand til at opstille for denne mobilisering, og hvor perspektivet mangler eller er uklart

* (s.2)

De ændringsprocesser, som foregår indenfor de videregående uddannelser set i relation til samfundet, har statsmagten selv forsøgt at sætte på begreb: H-planen. H-planen betyder effektivisering, erhvervsrettering og centralstyring af uddannelserne. - Det har været en tendens til indenfor DSF og studenterrådene at betragte H-planen som planer, der eksisterede udenfor uddannelserne, og som var opstået gåv ved hvor (af den almene kapital - note). Denne betragtningsskema er ikke i overensstemmelse med virkeligheden, og derfor er der sket det, at DSF mange gange ikke har kunnet opstille det rigtige perspektiv for kampen på uddannelsesinstitutionerne. I virkeligheden er det meste af H-planen realiseret på mange uddannelsesinstitutioner, det gælder de sociale højskoler, handelsekolerne, ingeniøruddannelserne, tandlægehøjskolerne, arkitektskolerne, IUC, AUC m.fl.. Blot gælder det ikke de gamle universiteter. - Statsarbejdernes o. lign. har således ikke fået deres ideer fra kampen hængende de skrev H-planen.

De gamle universiteter kan således ikke vinde i en kamp mod H-planens tendenser (fx. studenterrastering, adgangsbegrænsning, forskning-undervisningsadskillelse, stopprøver, korte uddannelser etc.) uden at stå sammen med de øvrige uddannelsesinstitutioner og overvandt. Samtidig betyder det, at visse af H-planens tendenser allerede er gennem-

70

fort en del steder, nogle særlige 'begrænsninger' for den kamp, der skal føres.

Statsråden er på det seneste kommet med udspil ~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~ overfor de videregående uddannelser, som tydeligvis ~~xxxx~~ tendensen til central'erhvervrelateret styring, men ~~xxxx~~ dels også ~~xi~~ er udspil, som angiver at uddannelsessystemet ~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~ inddrages i de aktuelle forsøg på fra statens side at konsolidere kapitalens værdi og borgerskabets bastioner.

Det drejer sig om nedsættelsen af de faglige udvalg under direktoratet for de videregående uddannelser, registreringsmodellerne, styrelseslovændring, SU-omlægningen, indgrebet overfor undervisningsassistenterne, overfor RUC og overfor DSP.

Med undtagelse af planerne om nedsættelse af de faglige udvalg og om studenterreregistrering må disse indgreb alle betegnes som tilbageskridt i forhold til en ~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~ udbygning eller kvalitativ forandring af de videregående uddannelser. Sådanne indgreb overfor uddannelsesinstitutionerne ~~er udtryk for en tilbageskridt i den faglige~~ er fremkaldt af den aktuelle krisesituation, hvor borgerskabet er trængt såvel politisk som økonomisk, de er ~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~ tilbageskridt det tydeligt for os, at det borgerlige samfund ikke er i stand til at sikre dets egne eksistensbetingelser, således fx. assistentindgæbet, der uomgængeligt betyder en sænkning af det faglige niveau. Nedsættelsen af de faglige udvalg og registreringsmodellerne fx. har en anden karakter, de skal muliggøre en effektivisering og central'erhvervsrelateret styring af uddannelserne.

I realiteten kan vi dog ikke foretage denne skejnen i statsindgrebene, der vil således være tale om, at de første derved at de skaber 'kaotiske' tilstande, baner vejen for effektiviserings- og centralstyringsindgrebene.

På uddannelsesinstitutionerne og vel uok især på RUC har man erkendt, at DSP's hidtidige uddannelsespolitik har været indskrænket. Til grund for denne politik har ligget dels forståelsen af uddannelserne som en del af den samfundsmæssige reproduktion - hvor (de videregående) uddannelser således ikke betragtes som noget, der er isoleret fra samfundet, hvor det ikke er videnskaben eller pædagogikken selv, ~~xxx~~ der definerer indhold og struktur i uddannelserne. Dels har der ligget en intention om at overvinde en énstidighed i forholdet mellem uddannelse og samfund nemlig at uddannelserne passivt tilpasses samfundets egne behov, at de færdiguddannede via deres uddannelse kun får mulighed for at tilpasse sig erhvervet og ikke får de kvalifikationer,

71

som kan muliggøre også en kritisk praksis. Politikken ~~xxx~~ har været at etablere rammerne for et fagligt kritisk arbejde, at sikre gennemført nogle strukturer, som muliggjorde, at studerende og lærere kunne arbejde med sådanne problemer, som var ensbetydende med overskridelse af snævre faggrænser, som ville betyde en fornyelse af uddannelserne og en anvendelse af videnskaberne i arbejderklassens interesse (forbilledet i sin tid var de fagkritiske rapporter). Sådanne strukturer, har studenterne ~~sågt~~, er ~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~ projektstrukturen og ikke modulstrukturerede uddannelser. Men i kølvandet på strukturen er ikke fulgt et perspektiv for, hvad denne struktur så skal bruges til. Perspektivet har i det højeste været organisatorisk: etabler samarbejdsudvalg med fagbevægelsen. At studentereorganisatorerne ikke har kunnet udstikke et praktisk perspektiv for arbejdet er selvfølgelig ikke det eneste problem, ~~der~~ omend centralt, hvilke andre problemer der ligger ~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~ ville det være vigtigt at få frem i dag.

Dette leder også over i at stille udviklingen i fagpolitikken i focus. Denne udvikling har indenfor de seneste år været karakteriseret ved en omfattende beskæftigelse med ~~x~~ uddannelsessystemets sammenhang med det borgerlige samfund. Intentionerne har været at fremdrage de muligheder, som (alment) eksisterer for en kritisk faglig beskæftigelse. Diverse uddannelsesøkonomiske undersøgelser, ditto af kvalifikationsstruktur-udviklingen, analyser af de færdiguddannedes senere erhvervsfunktion har spillet og spiller en betydelig rolle i henseende til at bestemme mulighederne for kritisk beskæftigelse.

Men der er tale om ~~xxxxxxxx~~, at disse aktiviteter på nuværende tidspunkt ikke (længere) kan repræsentere et adækvat udgangspunkt og grundlag for de politisk-organisatoriske sammenhænge, som studenterne deltager i. Indefor disse aktiviteter tænkes over, hvad studenternes og færdiguddannede kan gøre. I dag er det vigtigt og må det kræves (!), at der ikke blot 'tænkes over', men at der 'praktiseres', hvor blev fx. arbejderuddannelsesplanerne af? hvor planerne om alternative lærlinguddannelser? hvad skete med de fagkritiske rapporter, da de såm at sige ophørte med at eksistere, hvor var/er manglerne?

~~xxxxxxxx~~ etc...? (problemerne i) Efter nu at have berørt ~~de~~ første uddannelsespolitiske perspektiver dernæst de fagpolitiske perspektiver, som studentereorganisatorerne kan stille op, skal der ~~ses~~ ses på de organisatoriske perspektiver og problemerne heri.

Indenfor de sidste to-tre år har studenterbevægelsen og DES's arbejde været centreret omkring deltagelsen i det parlamentariske arbejde i de styrende organer. Arbejdet har bestået i at sikre at de studerende kunne få mulighed for at deltage i og at gennemføre en undervisning og uddannelse, der er præget af forhold til de funktionelle studier og mentorskabets samarbejde med uddannelsesmyndighederne i samarbejdsfor-blemer. Bekæmpelse af overførelse af tværfaglige studier, videnskabsfor-retiske problemer og kvalitetsstudier, videnskabsforretninger, som betyder evne til at nedbryde suvre faggrænser og evne til at opdyrke nye problemfelter. Og endelig evner, som muliggør et fagligt arbejde i åbenfor studiet eller i den senere erhvervsfunktion - i overensstemmel-se med arbejderklassens interesser.

Disse resultater, som er resultat af et parlamentarisk arbejde - udover selvsølgelig og primært et fagligt arbejde, hvor studenterne og lærere har deltaget i og udviklet disse aktiviteter, er det opgaven i dag at bevare og styrke. Her ligger perspektivet for det overlevende en ren interesse og privilegiekamp og forbinde sig med arbejderklassen.

På den anden side har vi dels en situation, hvor det parlamentariske arbejde ikke længere er tilstrækkeligt, hvis disse aktiviteter skal be-væres og styrkes og dels studenterorganisationer, som i forløbet af 2-3 år er blevet indrettet således, at de hovedsageligt arbejder i for-bånd til parlamentarisk arbejde i de styrende organer. Det betyder fx., at arbejdet med at opbygge alliancer til andre samfundsgrupper: uddannelsesstyrelser, færdighedsmænd, arbejderklassen enten er blevet negligeret eller er af meget ny dato (FUÅ, Århus) eller eksisterer på et utilstrækkeligt grundlag (DES). Og ligeledes kan det være tilfældet mange steder, at arbejdet med at afholde studenterarbejde støtte studenterarbejde, faglige debatter o.lign. er blevet forment af studenterarbejdene. Studenterarbejdets parlamentariske arbejde har været vigtigt og er det stadig - vi må fortsat udbytte de muligheder, som eksisterer for et sikret et fortsat vigtigt indhold i uddannelses og for her at samarbejde de stadig lige ledgrub - ved fx. at begynde at administrere dem.

Men da den parlamentariske deltagelse i de styrende organer ikke kan stå alene vil der være tale om, at de eksisterende organisationsstrukturer visse steder (som det vil naturligvis være i hvert enkelt konkret tilfælde) vil være util-strækkelige, og det kan være nødvendigt, som det visse steder allerede er sket, at oprette aktionskomitèer, basisgrupper o.lign., som kan sikre en koordineret og information om indvirkningen og en decentral demokratisk struktur. Ligeledes kan det være nødvendigt at nedrette grupper, som arbejder med at kontakte vore aktivister og den overlevende situation for ved at gøre på grund af uddannelses og kendelsehøjstolen i Århus). Dette arbejde vil så kunne give anledning til en videreudvikling af de "alternativt" faglige aktiviteter.

konklusioner ganske kort (vil senere blive udfoldet noget mere) vedr. de perspektiver, som studenterorganisationerne kan opstille i den nuværende situation. Disse perspektiver ligger i at fastholde og bevare de forløbne års udviklingsarbejde af tværfaglig og marxistisk karakter og at give impulserne til et igangsatte de alternative videnskabelige aktiviteter.

Inger Rasmussen.

OM FAGTRYK- ARBEJDET

Med dette nummer af frontbladet er udsendt en materiale-liste over hidtidige mangfoldiggørelser fra fagtryk. Listen ajourføres fremover gennem frontbladet.

Intentionen med fagtryk vil du kunne læse om enten på bagsiden af materialelisten eller mere udtømmende i tidligere MM-oplæg. Nødvendigheden af former for formidlinger af det centrale arbejde er åbenbar. Det gælder i det allerede eksisterende fagkritiske arbejde og det gælder i forhold til den fagkritiske offentlighed, frontens udvikling af erhvervsstrategier må føre med sig.

Materialeformidlingen gennem fagtrykarbejdet er en politisk (og forøvrigt arbejdsmæssigt + økonomisk) ressource for det fagkritiske arbejde, men forudsætningen er at den integreres i det fagkritiske arbejde. Derfor prioriterer fagtrykggruppen under FFAU i den nuværende fase et kontaktarbejde overfor enkeltfrontene - vi skal have etableret et løbende overblik over materialebehov og materialeproduktioner + ditto-muligheder.

Vi skal i kontakt med tekstproducerende grupper, opgaveskrivere o.a. tidligst muligt under tekstproduktionen a.h.t. mulighederne for at kombinere materiale-behov forsk. steder i fronten. Kontakt derfor gruppen med behov el. forslag enten gennem dit FFAU-medlem eller direkte til gruppen, der holder møde hver tirsdag eftermiddag på Katrinebjergvej 65 og iøvrigt som regel vil være der oftere. Arbejdet med materialeopsøgning, egne mangfoldiggørelser og formidlinger til forlag og tidsskrifter bliver fremover rapporteret her.

Fagtryk-mangfoldiggørelserne distribueres internt i Århus gennem Bogcaféen, studenterrådet og frontens kontor på Katrinebjergvej 65. Skriftlige bestillinger til postbox 1120, 8200 N og større mængder til skolingshold o.lign. kan fås ved at lægge besked på frontens telefon (og telefon-svarer) på 16 88 85.

En vigtig ting til sidst. Vi ønsker at høre om behov i forhold til den danske udgave af Kapitalen, det p.t. er forlags-udsolgt. fagtryk-gruppen.